

**PORTFOLIO
BEZPIECZEŃSTWA
PROCEDURY
POSTĘPOWAŃ
W SYTUACJACH
KRYZYSOWYCH
OBOWIĄZUJĄCE W
PRZEDSZKOLU
INTEGRACYJNYM NR 120
W WARSZAWIE**

SPIS TREŚCI

I. SYTUACJE KRYZYSOWE LUB KONFLIKTOWE WYMAGAJĄCE NIEZWŁOCZNEGO ZAWIADOMIENIA BIURA EDUKACJI I BEZWZGLĘDNEGO ZASTOSOWANIA PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJI KRYZYSOWEJ.....	s. 4
II. DEFINICJE POJĘĆ DOTYCZĄCYCH SYTUACJI KRYZYSOWYCH/KONFLIKTOWYCH.....	s. 5
III. SPIS PROCEDUR.....	s. 7
1. ZASADY POSTĘPOWANIA - POŻAR	s. 7
2. WICHURA I HURAGAN	s. 11
3. BURZA	s. 14
4. UPAŁY – UDAR CIEPLNY	s.16
5. ŚNIEŻYCE I MROZY	s. 17
6. PODTOPIENIA I POWODZIE.....	s.19
7. GNIAZDA I ROJE OWADÓW.....	s.20
8. ZAGROŻENIA CHEMICZNE.....	s.21
9. ZAGROŻENIE AWARIĄ ENERGETYCZNĄ.....	s.23
10. UTRATA MEDIÓW.....	s.23
11. KATASTROFA BUDOWLANA.....	s.24
12. PODEJRZANY PRZEDMIOT LUB PRZESYŁKA W PRZEDSZKOLU.....	s.26
13. ZAGROŻENIE TERRORYSTYCZNE.....	s.27
14. EKSPLOZJA LUB ZAGROŻENIA EKSPLOZJĄ.....	s.30
15. NIEBEZPIECZNA SYTUACJA W BEZPOŚREDNIM SĄSIEDZTWIE PRZEDSZKOLA.....	s.33
16. AGRESYWNY INTRUZ LUB ZŁODZIEJ NA TERENIE PLACÓWKI.....	s.33

17. CHOROBA ZAKAŻNA.....	s.34
18. KRYZYS WYCHOWAWCZY.....	s.37
19. ZABÓJSTWO.....	s.37
20. ZDARZENIE (POZA PRZEDSZKOLEM) SKUTKUJĄCE CIĘŻKIM USZKODZENIEM CIAŁA WYCHOWANKA.....	s.38
21. ZGON NAUCZYCIELA LUB PRACOWNIKA OBSŁUGI PODCZAS ZAJĘĆ	s.39
22. ŚMIERĆ WYCHOWANKA NA SKUTEK CHOROBY	s.41
IV. WYKAZ TELEFONÓW ALARMOWYCH	s.44
V. UDZIELANIE PIERWSZEJ POMOCY W PRZYPADKACH ZAISTNIENIA SYTUACJI KRYZYSOWEJ.....	s. 46

I. SYTUACJE KRYZYSOWE LUB KONFLIKTOWE WYMAGAJĄCE NIEZWŁOCZNEGO ZAWIADOMIENIA BIURA EDUKACJI I BEZWZGLĘDNEGO ZASTOSOWANIA PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJI KRYZYSOWEJ

- ❖ nagłe zdarzenia niebezpieczne dla zdrowia i życia (np. skażenia środowiska, powódź, rozlanie się niebezpiecznej substancji w otoczeniu przedszkola, pożar),
- ❖ wydarzenia traumatyczne (np. samobójstwa, zabójstwa, nieszczęśliwe wypadki na imprezach szkolnych lub pozaszkolnych, w tym wypadki śmiertelne),
- ❖ akty terroryzmu (np. podłożenie bomby, napad z bronią, przetrzymywanie zakładników),
- ❖ strajki.

Interwenci kryzysowi/mediatorzy mogą udzielić pomocy w wymienionych wyżej sytuacjach, a także w przypadkach takich jak: akty przemocy (np. fizyczne, psychiczne, seksualne), przewlekłe konflikty.

Interwencje i/lub mediacje przeprowadzane przez członków Zespołu ds. interwencji kryzysowej, powołanego Zarządzeniem nr 981/2018 Prezydenta m.st. Warszawy z dnia 22 czerwca 2018 r., mogą być przeprowadzane wyłącznie w szkołach, przedszkolach i placówkach oświatowych, dla których m.st. Warszawa jest organem prowadzącym.

W skład Zespołu wchodzi:

- **przedstawiciele Biura Edukacji – koordynujący działania Zespołu,**
 - **psychologowie i pedagodzy zatrudnieni w warszawskich instytucjach oświatowych wykonujący zadania interwencji.**
- Zgłoszenia do Biura Edukacji może dokonać: dyrektor/zastępca dyrektora szkoły, przedszkola, placówki (po wstępnej akceptacji naczelnika/pracownika Wydziału Oświaty i Wychowania lub Biura Edukacji), naczelnik/pracownik Wydziału Oświaty i Wychowania (WOiW)/BE.**
- Zaakceptowane zgłoszenie można przesłać do Biura Edukacji drogą mailową na adres:**

kcuber@um.warszawa.pl lub jcholewinska@um.warszawa.pl,

lub złożyć osobiście w kancelarii Biura Edukacji: ul. Górskiego 7.

- Zgłoszenia dokonuje się na karcie potrzeby przeprowadzenia interwencji lub mediacji w szkole/przedszkolu/placówce w sytuacji kryzysowej/konfliktowej (załącznik nr 1).**
- Zgłoszenie powinno zawierać logiczny opis sytuacji/problemu bez podawania danych osobowych.**
- Biuro Edukacji – po dokonaniu oceny sytuacji – kontaktuje się z koordynatorem interwencji, który wskazuje osoby do przeprowadzenia interwencji/mediacji.**
- Zgłaszający, o podjętej decyzji zostaje poinformowany przez koordynatora interwencji telefonicznie i/lub drogą mailową.**

Kontakt telefoniczny do pracowników Biura Edukacji:

Katarzyna Cuber: (22) 44-33-527;

Joanna Cholewińska: (22) 44-33-538

II. DEFINICJE POJĘĆ DOTYCZĄCYCH SYTUACJI KRYZYSOWYCH/KONFLIKTOWYCH

Konflikt:

ma miejsce wtedy, gdy dwie (lub więcej) osoby (lub grupy) wzajemnie od siebie zależne, spostrzegają niemożliwe do pogodzenia różnice interesów, niemożność zdobycia ważnych dóbr, niemożność realizacji istotnych potrzeb lub wartości i podejmują działania, żeby zmienić tę sytuację. W wyniku tych działań konflikt ulega eskalacji, złagodzeniu lub rozwiązaniu.

Kryzys:

to sytuacja trudna, której rozwiązanie przekracza aktualne możliwości, świadome i dostępne zasoby jednostki lub organizacji. Kryzys występuje nagle i wykracza swymi konsekwencjami poza określoną grupę społeczną. Zagraża poczuciu bezpieczeństwa i zaufania w określonych

grupach. Charakteryzuje się nagłością występowania, dokuczliwością i szeroka skalą zjawiska.

Mediacja:

to interwencja w spór, dokonywana przez akceptowaną, bezstronną, neutralną „trzecią stronę”, czyli mediatora. Mediacja wymaga zgody i akceptacji stron konfliktu. To proces dobrowolny i poufny, w którym mediator kontroluje proces rozwiązywania konfliktu, chroni przed jego eskalacją, pomaga stronom zrozumieć problem, dokonać analizy konsekwencji różnych rozwiązań. W przypadkach bardzo silnego konfliktu może pośredniczyć w komunikacji między stronami, które nie chcą spotkać się przy jednym stole. Wybór rozwiązania i opracowanie końcowego porozumienia zależy od uczestników procesu, nie od mediatora.

Negocjacje:

to bezpośrednie rozmowy, których celem jest osiągnięcie porozumienia lub rozwiązanie problemu. Porozumienie zostaje zawarte wówczas, gdy zostanie zaakceptowane przez wszystkie strony. Przebieg negocjacji oraz treść zawartego porozumienia zależą wyłącznie od bezpośrednich uczestników.

Facylitacja:

to koordynacja działań uczestników sporu lub konfliktu interesów i wspomaganie procesów grupowych zachodzących podczas dochodzenia do wspólnego rozwiązania problemu czy podjęcia decyzji przez bezstronną osobę.

Interwencja kryzysowa ma charakter krótkoterminowy.

Mediacja jest procesem (w zależności od rodzaju konfliktu, źródeł, poziomu eskalacji może mieć charakter krótko lub długoterminowy. Zawsze wymaga zgody wszystkich stron konfliktu).

Możliwa jest sytuacja, wymagająca interwencji zarówno interwenta jak mediatora .

III. SPIS PROCEDUR

1. ZASADY POSTĘPOWANIA – POŻAR

Zachowaj spokój!

1. Jeżeli zauważyłeś pożar lub otrzymałeś informację o pożarze, natychmiast zaalarmuj:

a) wszystkie osoby znajdujące się w bezpośrednim otoczeniu strefy objętej pożarem,

b) Państwową Straż Pożarną - **998**,

c) Służbę Dyżurną Miasta - **96 56**,

lub zadzwoń pod numer alarmowy **112**.

UWAGA!

- Ustalony sygnał alarmu pożarowego: 3 krótkie DZWONKI Szczegółowe zapisy dotyczące alarmu i postępowania znajdują się w „Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego”.

- Pracownicy przedszkola są zobowiązani natychmiast powiadomić o pożarze dyrektora lub osobę go zastępującą.

2. Bezzwłocznie przystąp do gaszenia pożaru przy pomocy sprzętu gaśniczego znajdującego się w budynku.

UWAGA!

3. Zarządź ewakuację ze strefy zagrożonej (krytycznej)

- Nie próbuj gasić ognia, którego nie jesteś w stanie opanować!

- Nie gaś wodą urządzeń pod napięciem oraz cieczy łatwopalnych!

UWAGA!

4. Kieruj akcją do czasu przybycia Straży Pożarnej.

- Poinformuj pracowników przedszkola, że zobowiązani są podporządkować się poleceniom kierującego akcją.

5. Wyłącz lub zleć dozorczy wyłączenie dopływu gazu i prądu.

6. Jeżeli to możliwe, usuń z miejsca pożaru i bezpośredniego sąsiedztwa wszelkie znajdujące się tam materiały palne, wybuchowe, toksyczne, a także cenny sprzęt i urządzenia oraz ważne dokumenty, nośniki informacji itp.

7. Nie otwieraj – bez wyraźnej potrzeby – drzwi i okien do pomieszczeń objętych pożarem; dopływ powietrza sprzyja rozprzestrzenianiu się ognia.

8. Otwierając drzwi do pomieszczeń, w których powstał pożar, zachowaj szczególną ostrożność.

9. Nie wchodź do pomieszczeń objętych pożarem, lecz jeśli to konieczne wchodząc zachowaj szczególną ostrożność, w zadymieniu poruszaj się w pozycji pochylonej lub na czworakach, blisko posadzki, gdzie jest najwięcej powietrza i lepsza widoczność; aby nie stracić orientacji staraj się poruszać wzdłuż ścian, poręczy; usta zasłoń np. wilgotną chustką.
10. Po przybyciu właściwych służb bezwzględnie stosuj się do ich poleceń.
11. Poinformuj dowódcę przybyłych jednostek o sytuacji i podjętych dotychczas działaniach.

PROCEDURA AWARYJNA NA WYPADEK POŻARU

Pożar w budynku przedszkola

1. Natychmiast uruchom akcję **Opuść budynek**.

Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego

2. Powiadom Państwową Straż Pożarną.

Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego

3. Zorganizuj gaszenie ognia do czasu przyjazdu straży pożarnej. (To zadanie powinno być wykonywane wyłącznie przez przeszkolone osoby. Nigdy nie ryzykuj zdrowia i życia pracowników. Zaleca się ewakuację).

Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

4. Upewnij się, że wszystkie drogi dojazdowe są wolne dla pojazdów straży pożarnej. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

5. Nauczyciele zgłaszają nazwiska brakujących dzieci dyrektorowi przedszkola. Nazwiska dzieci lub pracowników, których miejsca pobytu nie da się ustalić, zgłoś straży pożarnej i policji. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

6. Powiadom właściwy zakład komunalny o uszkodzeniach lub podejrzeniu uszkodzeń instalacji. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

7. Powiadom Kuratorium Oświaty. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

9. Nie pozwól dzieciom ani pracownikom powrócić do budynku, dopóki straż pożarna lub policja nie ogłosi, że zagrożenie minęło.

Ogień w pobliżu przedszkola

1. Oceń konieczność uruchomienia jakiejkolwiek akcji.
2. Jeśli nie ma takiej potrzeby, nie przerywaj zajęć w salach.
3. Powiadom Państwową Straż Pożarną. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
4. Jeśli ogień zagraża przedszkolu, przeprowadź działania z powyższej procedury. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

Organizacja ewakuacji

1. Przeszkolenie pracowników z zasad ewakuacji w przedszkolu.

Podstawowe zasady ewakuacji:

- ❖ w przypadku wystąpienia zagrożenia powodującego konieczność przeprowadzenia ewakuacji osób i mienia z budynków szkolnych, decyzję o ewakuacji podejmuje dyrektor przedszkola lub osoba zastępująca lub osoba upoważniona przez niego.
- ❖ decyzja o zarządzeniu ewakuacji powinna zawierać informacje o zakresie ewakuacji, liczbie osób przewidzianych do ewakuacji, sposoby (drogi i kierunki ewakuacji) oraz kolejności opuszczania budynku,
- ❖ po podjęciu decyzji o ewakuacji osób i mienia należy niezwłocznie powiadomić wszystkich pracowników przebywających na terenie ewakuowanej strefy o powstaniu i charakterze zagrożenia oraz o przeprowadzanej ewakuacji,
- ❖ kierujący akcją ewakuacyjną wyznacza osoby odpowiedzialne za przebieg ewakuacji grup, ustala ewentualną potrzebę ewakuacji sprzętu i mienia, określając sposoby, kolejność i rodzaj ewakuowanego mienia,
- ❖ w pierwszej kolejności należy ewakuować osoby z tych pomieszczeń, w których powstał pożar lub które znajdują się na drodze rozprzestrzeniania się ognia oraz pomieszczeń, z których wyjście lub dotarcie do bezpiecznych miejsc ewakuacji może zostać odcięte przez pożar lub zadymienie; następnie należy ewakuować osoby zaczynając od najwyższych kondygnacji (pierwszeństwo mają osoby o ograniczonej z różnych względów zdolności poruszania się),
- ❖ podczas ewakuacji z pomieszczeń grupy ludzi należy kierować na poziome drogi ewakuacji (korytarze), a następnie zgodnie z kierunkami określonymi przez znaki ewakuacyjne na klatki schodowe (pionowe drogi ewakuacyjne) i wyjścia poza obszar zagrożony pożarem lub na zewnątrz obiektów,

- ❖ osoby z ograniczoną zdolnością poruszania się należy ewakuować przy wykorzystaniu wózków bądź przenosić na rękach,
- ❖ w przypadku blokady dróg ewakuacyjnych należy niezwłocznie (bezpośrednio lub za pomocą osób znajdujących się na zewnątrz odciętej strefy) powiadomić kierownika akcji ewakuacyjnej; ludzi odciętych od wyjścia, a znajdujących się w strefie zagrożenia, należy zebrać w pomieszczeniu najbardziej oddalonym od źródła pożaru i w miarę posiadanych środków oraz istniejących warunków ewakuować na zewnątrz budynku, przy pomocy sprzętu ratowniczego przybyłych jednostek ratowniczych,
- ❖ przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji pochylonej, trzymając głowę jak najniżej, ze względu na mniejsze zadymienie w dolnych partiach pomieszczeń; należy poruszać się wzdłuż ścian, by nie stracić orientacji; usta i drogi oddechowe należy zasłonić chusteczką zmoczoną w wodzie, ułatwiając tym oddychanie,

W czasie ewakuacji niewskazane jest:

- ❖ dokonywanie jakichkolwiek czynności mogących wywołać panikę,
- ❖ wprowadzanie zamieszania poprzez zmianę kierunku ewakuacji,
- ❖ zatrzymywanie się lub tamowanie ruchu w inny sposób,
- ❖ ewakuacja mienia nie może odbywać się kosztem sił i środków niezbędnych do ewakuacji i ratowania ludzi;

Ewakuację mienia należy przeprowadzać w następującej kolejności:

- ❖ dokumentacja przedszkola,
- ❖ sprzęt elektroniczny, w tym komputerowy,
- ❖ pomoce dydaktyczne o znacznej wartości,
- ❖ księgozbiór,
- ❖ pozostałe wyposażenie i sprzęt szkolny,
- ❖ Uwaga! Wszystkie sprawne fizycznie osoby powinny pomagać w demontażu i ewakuacji mienia,
- ❖ po opuszczeniu budynku szkolnego czy zagrożonej strefy, opiekun danej grupy zobowiązany jest do sprawdzenia, czy wszystkie osoby z jego grupy opuściły poszczególne pomieszczenia; w razie podejrzenia, że ktoś został w zagrożonej strefie, należy bezzwłocznie zgłosić ten fakt jednostkom ratowniczym będącym na miejscu akcji.

Zasady ewakuacji osób z obiektu zagrożonego

1. Decyzję o ewakuacji zagrożonego obiektu podejmuje dyrektor na wniosek uprawnionego pracownika kierującego akcją.
2. W budynku przedszkola włączyć 3 krótkie dzwonki i ogłosić donośnym głosem „EWAKUACJA”:

3. Sygnał powinien trwać tak długo, aż wszyscy opuszczą budynek lub pozwolą na to warunki (sygnał alarmowy w razie pożaru powinien mieć możliwość włączyć każdy, kto zauważy ogień).
4. Przed ewakuacją należy w miarę możliwości otworzyć okna i drzwi pomieszczeń zagrożonych i sąsiednich, a urządzenia i odbiorniki wyłączyć z sieci zasilania, powiadomić wszystkich o charakterze zagrożenia i konieczności ewakuacji; apelować o zachowanie spokoju.
5. Klucze pozostawiane są w drzwiach.
6. Określić kolejność i sposób ewakuacji, wskazać kierunek ewakuacji oraz określić miejsce zbiórki.
7. Uformować grupy ewakuacyjne na korytarzach pod opieką nauczycieli prowadzących zajęcia dydaktyczne; na czoło grupy należy wyznaczyć nieformalnego przywódcę grupy; nauczyciel wychodzi z sali ostatni, zabierając ze sobą dziennik; dzieci zostawiają wszystkie przedmioty gdyż czas opuszczenia zagrożonego budynku jest w tym przypadku bardzo ważny.
8. Należy sprawdzić, czy wszyscy ewakuowani opuścili pomieszczenia.
9. Na miejscu zbiórki nauczyciele muszą obowiązkowo sprawdzić listę swojej grupy,
 - po sprawdzeniu listy podopiecznych nauczyciel zobowiązany jest sprawdzić ich stan zdrowia, zwracając szczególną uwagę na zawroty głowy, wymioty, kaszel, ból głowy, chwilowe omdlenia, złamania, potłuczenia, itp.
10. Ewakuację prowadzi się w sposób zorganizowany, według opracowanych dróg ewakuacji.
11. Wszystkich poszkodowanych należy traktować jako ofiary zdarzenia i udzielić im pomocy przedmedycznej i/lub medycznej bądź szpitalnej.
12. Niedopuszczalne jest zezwolenie na rozejście się podopiecznych do domów bez wcześniejszego powiadomienia o zdarzeniu rodziców; wskazana jest pełna informacja w tym zakresie w dzienniku lekcyjnym.

2. WICHURA I HURAGAN

Wiatry mogące stwarzać zagrożenie klasyfikuje się nie według prędkości przemieszczania się mas powietrza, ale ze względu na dokuczliwość i rozmiar szkód, jakie mogą wyrządzić.

Wiatr gwałtowny – łamiący gałęzie i utrudniający chodzenie wieje z prędkością 62-74 km/godz. zaliczany jest do klasy I.

Wichura – zdolna jest łamać całe drzewa, zrywać dachówki, uszkadzać budynki, ma prędkość 75-88 km/godz. zaliczana jest do klasy II.

Silna wichura – zrywająca dachy, wyrrywająca drzewa z korzeniami, łamiąca słupy energetyczne i wieże wieje z prędkością 89-102 km/godz. zaliczana jest do klasy III.

Gwałtowna wichura – może powodować rozległe zniszczenia, ma prędkość 103-117 km/godz. zaliczana jest do klasy IV. Należy się liczyć z zagrożeniem życia.

Huragany – to wiatry i trąby powietrzne, mogące mieć niszczycielskie skutki, ich prędkość przekracza 118 km/godz. Zagrożenie życia jest poważne, związane z przemieszczającymi się z wielką prędkością różnymi przedmiotami, z których nawet najmniejsze mogą powodować bardzo poważne urazy, zaliczane są do klasy V.

Jeżeli wcześniejsze prognozy ostrzegają o nadejściu huraganu to:

1. Poinformuj rodziców o nadchodzącym huraganie. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
2. Poproś, jeśli to możliwe o zatrzymanie dzieci w domu.
3. Odłącz główne zasilanie prądu.
4. Nasłuchuj w regionalnych lokalnych środkach masowego przekazu komunikatów o zagrożeniu.
5. Upewnij się, że przeglądy stanu technicznego obiektu nie wskazywały problemów z konstrukcją obiektu (np. złego stanu technicznego dachu).
6. Sprawdź zabezpieczenie otworów drzwiowych i okiennych, wentylacyjnych itp.
7. Upewnij się, że społeczność przedszkolna wie, jak zachować się w czasie huraganu.
8. Sprawdź, czy posiadasz dobrze wyposażone apteczki oraz instrukcję udzielania pierwszej pomocy przed medycznej.
9. Sprawdź stan przygotowania do ewakuacji.

Jeżeli huragan nastąpi, kiedy dzieci są w przedszkolu to:

1. Uaktywnij Przedszkolny Zespół Zarządzania Kryzysowego.
2. Powiadom o zdarzeniu właściwe organy: Burmistrza Dzielnicy Targówek m. st. Warszawy, Naczelnika Wydziału Edukacji i Wychowania oraz Kuratorium Oświaty - Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
3. Zwróć uwagę, aby dzieci bawiły się z dala od okien.

4. Sprawdź okna i drzwi. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
5. Pod żadnym pozorem nie dopuść do przebywania dzieci i pracowników poza budynkiem przedszkola.
6. Zleć nauczycielom prowadzenie spokojnych zajęć z dziećmi np. czytanie bajek, zabawa tematyczna w kole, aby je uspokoić i nie wywoływać paniki. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
7. Wyłącz dopływ energii elektrycznej.
8. Przygotuj środki opatrunkowe oraz instrukcję udzielania pierwszej pomocy przed medycznej.
9. Sprawdź, czy masz sprawny telefon komórkowy, w celu komunikowania się ze Sztabem Kryzysowym, Rodzicami, Wydziałem Edukacji i Wychowania (w celu uzgodnienia zadań).
10. Monitoruj otoczenie przedszkola i zmiany atmosferyczne na bieżąco.

Po przejściu huraganu:

1. Dokonaj przeglądu pomieszczeń budynku. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
2. Dokonaj przeglądu ogrodu przedszkolnego. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
3. Sprawdź stan techniczny budynku. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
4. Sprawdź mocowania rynien oraz innych przytwierdzanych do obiektu przedszkolnego tablic, urządzeń itp. pod kątem zagrożenia dla zdrowia i życia.
5. Sprawdź, czy działa prąd i system grzewczy. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

Zagrożenie silną wichurą.

Ostrzeżenie o nadejściu silnych, porywistych wiatrów jest ogłaszane w mediach z wyprzedzeniem około 12 - 24 godzin.

1. Zamknij wszystkie okna i drzwi, oceń stan okien, w razie konieczności odpowiednio je zabezpiecz.
2. Umocnij lub usuń z parapetów zewnętrznych, balkonów, tarasów, podwórek przedmioty, które mogą być porwane przez wiatr.
3. Przygotuj zastępcze oświetlenie, sprawdź działanie przenośnych odbiorników radiowych, latarek; przygotuj zapas baterii.
4. Sprawdź zawartość apteczki pierwszej pomocy.

Postępowanie podczas silnej wichury

1. Nie wychodź na zewnątrz, jeśli nie jest to absolutnie konieczne; przebywaj w środkowych i dolnych partiach budynku z dala od okien i drzwi.
2. Wyłącz gaz i elektryczność.
3. Unikaj używania otwartych źródeł ognia.
4. Słuchaj radia lokalnego w celu śledzenia komunikatów o zagrożeniu, sytuacji meteorologicznej, sposobach postępowania.
5. Przebywając na zewnątrz nie przechodź blisko budynków, nie zatrzymuj się pod trakcjami elektrycznymi, drzewami, sztyldami i tablicami reklamowymi, zwłaszcza tymi o dużej powierzchni, rusztowaniami itp.
6. Pamiętaj, że podczas silnego wiatru temperatura odczuwana przez człowieka jest o kilka stopni niższa niż ta, którą wskazuje termometr.

Postępowanie po ustąpieniu zagrożenia

1. Wykonaj zdjęcia zniszczeń, zarówno budynku jak i jego wyposażenia – mogą być przydatne do uzyskania odszkodowania.
2. Unikaj leżących lub zwisających przewodów elektrycznych i natychmiast zgłaszaj takie przypadki do zakładu energetycznego, Straży Pożarnej, Policji lub Służby Dyżurnej Centrum Zarządzania Kryzysowego m.st. Warszawy.
3. Jeśli czujesz zapach gazu albo słyszysz „syczący” odgłos sugerujący ulatnianie się gazu, otwórz okno, szybko opuść budynek, zamknij dopływ gazu głównym zewnętrznym zaworem i powiadom Pogotowie Gazowe.
4. Jeśli widzisz iskrzenie instalacji elektrycznej, popalone przewody, czujesz swąd spalonej instalacji, wyłącz elektryczność i gaz - wezwij służby techniczne.
5. Sprawdź, czy nie doszło do uszkodzenia instalacji wodociągowej lub ściekowej.

3. BURZA

1. Burza jest zjawiskiem wyładowań elektrycznych w atmosferze (błyskawice i grzmoty). Zjawisko to najczęściej występuje w okresie letnim. Burzom towarzyszą intensywne opady, gradobicia oraz silne i porywiste wiatry, które mogą niszczyć domy, trakcje kolejowe, linie energetyczne, telekomunikacyjne, dewastować lasy.

Postępowanie przed wystąpieniem zagrożenia

1. Zabezpiecz mienie, zamknij wszystkie okna i drzwi wejściowe, oceń stan okien, a w razie konieczności odpowiednio je zabezpiecz.
2. Umocuj lub usuń z zewnętrznych parapetów, tarasów, podwórek przedmioty, które mogą być porwane przez wiatr i zagrażać dzieciom lub pracownikom.
3. W miarę możliwości pozostań w pracy – nie planuj spacerów, ani wyjść z budynku.

Postępowanie w czasie burzy

1. Jeżeli jesteś poza budynkiem znajdź bezpieczne schronienie, pozostań w nim do czasu ustania burzy.
2. Nie stój pod drzewami, oddal się od zbiorników wodnych, metalowych urządzeń, jeśli jesteś w posiadaniu metalowych przedmiotów pozbadź się ich, gdyż mogą one ściągać wyładowania atmosferyczne.
3. Wyłącz telefon komórkowy.
4. Unikaj korzystania z telefonów stacjonarnych przewodowych oraz urządzeń elektrycznych, przede wszystkim tych obsługiwanych ręcznie (np. suszarek do rąk) – korzystanie z tych urządzeń grozi porażeniem impulsem rozchodzącym się w przewodach instalacji.
5. Sprzęt elektroniczny – TV, komputery, odłącz od sieci elektrycznej i innych instalacji przewodowych, co zapewni ochronę tych urządzeń przed wyładowaniami atmosferycznymi.
6. Pozostań z dala od oszklonych okien, drzwi.

Postępowanie po ustąpieniu burzy

1. Wykonaj zdjęcia zniszczeń, zarówno budynku jak i jego wyposażenia – mogą być przydatne do uzyskania odszkodowania.
2. Unikaj leżących lub zwisających przewodów elektrycznych i natychmiast zgłaszaj takie przypadki do zakładu energetycznego, Straży Pożarnej, Policji lub Służby Dyżurnej Centrum Zarządzania Kryzysowego m.st. Warszawy.
3. Jeśli widzisz iskrzenie instalacji elektrycznej, popalone przewody, czujesz swąd spalonej instalacji, wyłącz elektryczność i gaz – wezwij służby techniczne.
4. Jeśli widzisz leżące lub zwisające przewody elektryczne natychmiast zgłaszaj takie przypadki do zakładu energetycznego, Państwowej Straży Pożarnej, Policji, lub Służby Dyżurnej Centrum Zarządzania Kryzysowego m. st. Warszawy.
5. Jeśli ulatnia się gaz:
 - ❖ nie włączać i wyłączać światła ani żadnych urządzeń elektrycznych, nie używać otwartego ognia, nie palić tytoniu, nie korzystać z telefonu,

- ❖ zamknąć zawór przed urządzeniem gazowym lub przed gazomierzem; jeżeli gaz pobierany jest z butli - zakręcić zawór butli lub wynieść butlę z pomieszczenia na otwartą przestrzeń,
- ❖ gdy zawór jest uszkodzony wietrzyć pomieszczenie otwierając okna, drzwi,
- ❖ powiadomić pogotowie gazowe lub straż pożarną i policję.

4. UPAŁ - UDAR CIEPLNY

1. Upał to stan pogody, gdy temperatura powietrza przy powierzchni ziemi przekracza +30°C.
2. W czasie upałów unikaj długiego przebywania na słońcu, szczególnie w godzinach południowych 10.00 - 15.00; o ile to możliwe, w ciągu dnia staraj się przebywać w cieniu.
3. Chronić twarz i głowę dziecka i swoją poprzez noszenie kapelusza z szerokim rondem lub czapki z daszkiem w jasnych kolorach.
4. Ubieraj dzieci w przewiewne rzeczy z naturalnych materiałów (len, bawełna).
5. Jeśli przebywasz na zewnątrz - noś przewiewne obuwie; jeśli w sali - zdejmij kapcie i skarpetki - chodząc boso chłodzisz organizm poprzez kontakt z chłodną podłogą.
6. Pij duże ilości płynów, najlepiej wzbogacone w mikroelementy.
7. Ogranicz nadmierny wysiłek fizyczny.
8. Obserwuj reakcje organizmu dziecka podczas upałów: drżenie, potliwość, zawroty głowy - w przypadku złego samopoczucia zwróć się o pomoc do lekarza.

Skutki upałów dla zdrowia

Upał może doprowadzić do wystąpienia udaru słonecznego lub ciepłego, który jest stanem zagrażającym zdrowiu lub nawet życiu.

Objawy udaru:

- zmęczenie,
- silne bóle i zawroty głowy,
- nudności,
- wzrost temperatury ciała zagrażający życiu,
- szum w uszach,
- drgawki,
- większa częstotliwość bicia serca i oddechu.

Postępowanie w przypadku udaru ciepłego

1. Przenieś poszkodowanego w zacienione miejsce.

2. Wezwij pogotowie ratunkowe (tel. 112 lub 999), jeśli zauważysz objawy takie jak:

- gorączka,
- obrzęki stóp i okolicy kostek,
- utrata przytomności,
- skurcze mięśni.

3. Do czasu przyjazdu zespołu Pogotowia Ratunkowego zalec:

- odpoczynek,
- uniesienie obrzękniętych kończyn,
- ochładzanie ciała (głównie kark, pachy, pachwiny),
- nawadnianie doustne (dotyczy osób przytomnych).

5. ŚNIEŻYCE I MROZY

Śnieżyca – to gwałtowny, obfity opad śniegu, który może w znacznym stopniu ograniczać widoczność, a tworzące się zasy w znacznym stopniu mogą paraliżować normalne funkcjonowanie miasta (utrudniać komunikację, łączność, zaopatrzenie, itp.)

Postępowanie w czasie śnieżycy i wielkich mrozów

PAMIĘTAJ!

Silny wiatr w połączeniu z niską temperaturą powietrza może doprowadzić do wychłodzenia organizmu.

1. Jeśli to możliwe – nie wychodź z domu.
2. Słuchaj komunikatów radiowych o aktualnych warunkach pogodowych.
3. Jeśli musisz wyjść z domu zdejmij metalową biżuterię, ubierz się w ciepłą wielowarstwową odzież, włóż ciepłe skarpety i buty oraz nakrycie głowy, szalik i ciepłe rękawiczki.
4. Zachowaj ostrożność poruszając się po zaśnieżonym i oblodzonym terenie. Zwróć uwagę na zwisające sople, zwały śniegu na dachach budynków, itp.
5. Staraj się korzystać z komunikacji publicznej.
6. Unikaj dalszych podróży.
7. W razie konieczności przebywania na powietrzu w czasie mrozów wykonuj co jakiś czas ćwiczenia ruchowe dla utrzymania krążenia krwi, staraj się nie przebywać w jednej pozycji zbyt długo, od czasu do czasu klaskaj w dłonie, poruszaj ramionami i nogami w celu utrzymania normalnego obiegu krwi.

8. Unikaj nadmiernego lub zbędnego wysiłku (mroźne otoczenie powoduje dodatkowe obciążenie dla serca – nadmierny wysiłek tj. odgarnianie śniegu czy pchanie samochodu może spowodować dolegliwości zdrowotne).

9. Zwracaj uwagę na oznaki odmrożeń lub wychłodzenia organizmu.

Pierwsza pomoc przedmedyczna: hipotermia, odmrożenia

1. Wezwij pogotowie Ratunkowe telefon 112 lub 999.
2. Pozostań z poszkodowanym do czasu pełnego odzyskania przez niego sił lub przybycia specjalistycznej pomocy.
3. W miarę możliwości usuń poszkodowanego z zimnego otoczenia, zdejmij mokre ubranie, zapobiegaj dalszej utracie ciepła – załóż suche ubranie, okryj poszkodowanego kocem ratunkowym (koc życia, NRC).
4. W miarę możliwości zastosuj chemiczne okłady rozgrzewające układając je do przodu na klatkę piersiową.
5. Podawaj ciepłe płyny do picia jedynie wtedy, gdy poszkodowany jest w stanie samodzielnie je wypić.
6. Zalecaj minimalizowanie ruchów (jedynie poszkodowanych w pełni przytomnych, z drżeniem mięśni możesz zachęcać do ćwiczeń).
7. Poszkodowanych nieprzytomnych a oddychających ułóż w pozycji bezpiecznej.
8. W razie potrzeby zorganizuj szybki transport do szpitala.

PAMIĘTAJ!

- ❖ Nie rozcieraj odmrożeń
- ❖ Nie nacieraj ich śniegiem
- ❖ Nie przebijaj powstających pęcherzy
- ❖ Nie podawaj odmrożonych części ciała działaniu wysokiej temperatury
- ❖ Nie pozwalaj poszkodowanemu na spożywanie alkoholu i palenie tytoniu

Postępowanie w razie wystąpienia obfitych opadów śniegu, oblodzeń i innych zagrożeń związanych z porą roku

1. W przypadku wystąpienia opadów śniegu, gradu lub oblodzeń, powodujących powstanie śliskiej nawierzchni dróg i chodników prowadzących do budynku, należy podjąć działanie doprowadzające nawierzchnie do stanu bezpiecznego.
2. W tym celu należy usunąć śnieg i oblodzenia, nawierzchnię zabezpieczyć piaskiem.
3. Zabrania się polewania nawierzchni gorącą wodą w celu usunięcia oblodzeń.

4. W przypadku obfitych opadów śniegu należy monitorować wysokość pokrywy śnieżnej na dachu (dozorcy, firma konserwująca).
5. Informację o grubości pokrywy śnieżnej przekazuje się niezwłocznie dyrektorowi przedszkola, osobie zastępującej dyrektora lub kierownikowi gospodarczemu.
6. Osoba, która uzyskała informację podejmuje decyzję o potrzebie usunięcia nadmiaru śniegu (zlecenie wyspecjalizowanej firmie lub osobie posiadającej uprawnienia).
7. W zakres czynności obejmujących odśnieżanie wchodzi usuwanie:
 - brył lodu na elewacjach,
 - lodu z rynien i rur,
 - zwisających sopli, nawisów śnieżnych i lodowych.
8. Na bieżąco należy usuwać sople lodu i zwisy śnieżne, uważając na swoje bezpieczeństwo.
9. W sytuacji powstania na dachu lub rynnach sopli lodu i zwisów śnieżnych zagrażających bezpieczeństwu dyrektor, osoba zastępująca lub kierownik gospodarczy zawiadamia jednostkę Państwowej Straży Pożarnej.
10. Kierownik gospodarczy jest zobowiązany do zapewnienia środków służących utrzymaniu dróg (jak piasek, szufle, miotły, sól drogowa) w stanie bezpiecznym, a także do zapewnienia odpowiedniej odzieży i obuwia do wykonywania pracy w zmiennych warunkach atmosferycznych.
11. W sytuacji silnego zalodzenia i obfitych opadów śniegu, silnych wiatrów i gradobicia dyrektor podejmuje decyzję o zakazie wychodzenia poza teren budynku.
12. Wszyscy pracownicy przedszkola są zobowiązani do natychmiastowego informowania dyrektora, osoby zastępującej lub kierownika gospodarczego o wszelkich zaistniałych zagrożeniach zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz budynku.

6. PODTOPIENIA I POWODZIE

Powódź to wezbranie wody, podczas którego woda po przekroczeniu stanu brzegowego lub poziomu korony wału przeciwpowodziowego zalewa dolinę rzeczną powodując straty gospodarcze, zagrożenie zdrowia i życia ludzi oraz dezorganizację ich normalnego bytowania, a także straty materialne w postaci niszczenia domów, dróg, upraw, skażenia wody i terenu.

Etap I - Wystąpienie zagrożenia powodziowego

Wystąpienie zagrożenia powodziowego związane jest ze wzrostem stanu wody Wisły powyżej stanu ostrzegawczego, który wynosi 600 cm na wodowskazie Warszawa (zlokalizowanym w Porcie Praskim). Ogłaszane jest wówczas pogotowie przeciwpowodziowe.

Stan alarmowy wynosi 650 cm – ogłaszany jest wówczas alarm przeciwpowodziowy.

Wezbranie wód Wisły może być spowodowane sływem wód roztopowych w okresie wiosennym lub opadowych w okresie letnio-jesiennym. Inną przyczyną może być powstanie zatoru lodowego, spiętrzającego wodę zimą.

1. W okresie występowania zagrożenia powodziowego słuchaj komunikatów podawanych przez media, szczególnie lokalne. Miej w zapasie baterie, aby w razie odcięcia prądu zapewnić możliwość słuchania radia.
2. Sprawdź poprawność działania wewnętrznych procedur przedszkolnych, które mogą zostać uruchomione w związku z zagrożeniem powodziowym.
3. Wytłumacz dzieciom, jak zwracać się o pomoc, zachęć, by zapamiętały najważniejsze informacje o sobie, swojej rodzinie, powinny znać na pamięć imiona, nazwiska, adresy i telefony. W przypadku konieczności, zapisz małemu dziecku numer telefonu długopisem na zewnętrznej części dłoni.
4. W miarę możliwości zapobiegaj tworzeniu się atmosfery paniki, bądź rozsądny, zachowaj trzeźwość umysłu – to połowa sukcesu.

Etap II - Po otrzymaniu informacji o wystąpieniu możliwości zalania budynku szkoły

1. Po wstępnej ocenie sytuacji zarządzaj przeprowadzenie ewakuacji:

UWAGA!

- Wykonuj polecenia służb prowadzących ewakuację.
 - Zapewnij opiekę i nadzór nad podopiecznymi podczas ewakuacji i w miejscu docelowym.
 - W miarę możliwości powiadom rodziców o miejscu przebywania dzieci.
 - Prowadź listę dzieci odbieranych przez rodziców.
2. Wyłącz lub zleć osobie odpowiedzialnej wyłączenie dopływu gazu i prądu.
 3. Przenieś wartościowe rzeczy w bezpieczne miejsca (na wyższe kondygnacje lub poza budynek przedszkola w zależności od stopnia zagrożenia).
 4. Zabezpiecz budynek przedszkola przed zalaniem poprzez uszczelnienie drzwi i innych nisko położonych otworów (m.in. kanalizacja).
 5. W miarę możliwości dokumentuj prowadzone działania i informuj o nich Wydział Edukacji i Wychowania i Kuratorium Oświaty.

7. GNIAZDA I ROJE OWADÓW

Ryzyko pojawienia się roju owadów, np. pszczoł czy różnych gatunków os, w tym szerszeni, wzrasta w okresie od czerwca do września.

1. Po zauważeniu gniazda owadów na budynku, na drzewie na terenie przedszkola lub w bliskiej okolicy należy oddalić się z miejsca na co najmniej 20 m lub opuścić pomieszczenie, w którym znajdują się owady.
2. Poinformować Państwową Straż Pożarną.
3. Państwowa Straż Pożarna ma obowiązek usunąć gniazdo z terenu, gdzie znajdują się dzieci.
4. Niedopuszczalne jest drażnienie owadów poprzez oblewanie ich wodą lub środkami owadobójczymi, albo przez rzucanie w nie przedmiotami.
5. Każdy przypadek użądlenia należy obserwować
6. Jad należy niezwłocznie usunąć, a miejsce użądlenia zdezynfekować.
7. Użądzony nie powinien przebywać bez opieki.
8. W razie potrzeby zawiadomić rodziców i wezwać pogotowie.

8. ZAGROŻENIA CHEMICZNE

Postępowanie w przypadku powstania zagrożenia chemicznego

Zagrożenie chemiczne - uwolnienie niebezpiecznych dla ludzi i środowiska pierwiastków chemicznych oraz ich związków, mieszanin lub roztworów występujących w środowisku lub powstałych w wyniku działalności człowieka.

1. Jeśli dojdzie do skażenia chemicznego powiadom służby ratownicze próbując określić rodzaj środka. Służby ratownicze mogą zarządzić ewakuację przedszkola.
Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
2. Jeśli to konieczne, uruchom akcję OPUŚCIĆ BUDYNEK. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
3. Każdy związek chemiczny, który może zagrozić dzieciom wewnątrz budynku z całą pewnością zagrozi im również na zewnątrz. Jeśli czas jest krytycznym czynnikiem, konieczna może się okazać ewakuacja. W takiej sytuacji kierunek ewakuacji powinien przecinać kierunek wiatru. Nigdy w takiej sytuacji nie przeprowadzaj ewakuacji z wiatrem ani pod wiatr.
4. Powiadom odpowiednią komendę straży pożarnej. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
5. Powiadom właściwą komendę policji. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

6. Powiadom Burmistrza Dzielnicy Targówek m. st. Warszawy, Naczelnika Wydziału Edukacji i Kultury oraz Kuratorium Oświaty. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

7. Nauczyciele podają nazwiska brakujących dzieci Dyrektorowi przedszkola. Nazwiska dzieci lub pracowników, których miejsca pobytu nie da się ustalić, zgłoś straży pożarnej i policji. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

8. Nie pozwalaj dzieciom ani pracownikom powrócić do budynku ani na teren przedszkola, dopóki straż pożarna lub policja nie ogłosi, że zagrożenie minęło.

9. Po powrocie do przedszkola dokładnie wywietrz wszystkie pomieszczenia, otwierając wszystkie okna i drzwi. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego

Jeżeli usłyszałeś sygnał ostrzegawczy lub komunikat o zagrożeniu chemicznym

Jeśli jesteś poza budynkiem:

- udaj się do najbliższego budynku,
- jeśli to możliwe poruszaj się prostopadle do kierunku wiatru,
- w miarę możliwości chroń drogi oddechowe np. oddychając przez chusteczkę do nosa, ubranie lub inny materiał,
- zostaw odzież wierzchnią i obuwie przed budynkiem.

Jeśli jesteś w budynku (wewnątrz budynku toksyczne opary mają mniejsze stężenie):

- zamknij wszystkie okna i drzwi,
- wyłącz wentylację i klimatyzację,
- słuchaj cały czas lokalnego radia lub TV,
- uszczelnij otwory wokół drzwi i okien,
- zamknij zasuwę do pieców, kominków,
- zaklej wszystkie otwory i kanały,
- gdy miałeś kontakt z niebezpiecznymi substancjami: nie dotykaj ust i oczu oraz umyj się pod prysznicem, a jeśli to jest niemożliwe umyj pod bieżącą wodą ręce, twarz, jeśli podejrzewasz, że gaz albo szkodliwe opary dostają się do środka, oddychaj płytko przez wilgotne ubranie lub inny materiał.

UWAGA!

Po przybyciu właściwych służb stosuj się do poleceń prowadzącego akcję ratowniczą !

Podczas niebezpiecznego zdarzenia z substancjami chemicznymi

Jeśli jesteś w strefie bezpośredniego zagrożenia

❖ Poza budynkiem:

- unikaj kontaktu z jakimikolwiek podejrzanymi substancjami i przedmiotami, nie dotykaj i nie wężaj ich,
- chroń swoje drogi oddechowe - oddychaj płytko przez ubranie lub inny materiał,
- staraj się oddalić od niebezpiecznego obszaru najszybciej jak to możliwe.

❖ W budynku:

- unikaj kontaktu z jakimikolwiek podejrzanymi substancjami i przedmiotami, nie dotykaj i nie wężaj ich,
- zamknij okna,
- wyłącz wentylatory i klimatyzację,
- opuść pomieszczenie zamykając za sobą drzwi,
- chroń swoje drogi oddechowe - oddychaj płytko przez ubranie lub ręcznik,
- staraj się oddalić od niebezpiecznego obszaru najszybciej jak to możliwe.

9. ZAGROŻENIE AWARIA ENERGETYCZNA

Awaria energetyczna - poważne uszkodzenie sieci energetycznej, skutkujące długotrwałą przerwą w dostawie energii.

Postępowanie podczas wystąpienia awarii elektrycznej

1. W miejscu ustalonym z personelem przygotuj latarkę oraz zapas baterii.
2. Sprawdź czy sąsiednie domy mają prąd - prądu brakować może jedynie w twoim budynku, czego powodem może być awaria bezpiecznika lub przepalenie obwodów elektrycznych.
3. Zadzwoń do zakładu energetycznego.
4. Jeżeli będziesz zmuszony wyjść na zewnątrz, by zbadać sytuację, zabierz ze sobą latarkę i zwracaj uwagę na zerwane druty elektryczne (nie podchodź do nich) - natychmiast zgłoś ten fakt do zakładu energetycznego.
5. Do oświetlenia używaj latarek.
6. Wyłącz urządzenia elektryczne; mogą spowodować przeciążenie sieci, w momencie przywrócenia dopływu prądu.
7. Lodówki i zamrażarki powinny być zamknięte tak długo jak to tylko możliwe - jedzenie może być przechowywane dzień lub dwa, gdy drzwiczki są zamknięte.
8. Pamiętaj, urządzenia gazowe mogą nie funkcjonować, gdy nie będzie prądu, ponieważ energia elektryczna może być niezbędna do uruchomienia zapłonu.

Awaria energetyczna zimą - utrzymywanie ciepła

1. Zgromadź dzieci w najcieplejszej sali.
2. Ubierz siebie i dzieci wielowarstwowo.

10. UTRATA MEDIÓW

W trakcie zajęć przedszkolnych:

1. Zakłady komunalne mogą z wyprzedzeniem poinformować o przewidywanej przerwie w świadczeniu usług. W wielu sytuacjach przerwa w ich funkcjonowaniu będzie krótkotrwała i nie będzie wymagała żadnych specjalnych działań poza powiadomieniem pracowników.
2. Powiadom pracowników o wystąpieniu przerwy.

Poza godzinami zajęć przedszkolnych:

1. Jeśli przerwa w świadczeniu usług poważnie zakłóci pracę przedszkola, powiadom o niej rodziców dzieci i pracowników. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego

W czasie trwania zajęć przedszkolnych:

1. Określ prawdopodobny czas trwania przerwy w świadczeniu usługi. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego
2. Powiadom Burmistrza Dzielnicy Targówek m. st. Warszawy, Naczelnika Wydziału Edukacji i Wychowania oraz Kuratorium Oświaty o utracie mediów. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego
3. Uruchom plan dla funkcjonowania przedszkola bez danej usługi lub z wykorzystaniem rozwiązań zastępczych. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego

A. Plan na wypadek utraty wody:

Poproś służby wodociągowe o podstawienie beczkowitzu.

- toalety – pracownicy obsługi pobierają wodę z beczkowitzu do wiader celu spłukania toalet.
- woda pitna – kierownik gospodarczy dzwoni do dystrybutora dostarczającego do przedszkola wodę Źródło Żywiec i prosi o dodatkowe baniaki w celu zapewnienia wody pitnej.

- kuchnia – gotuje również na dostarczonej wodzie w baniakach. Jeżeli woda z beczkowitzu nadaje się do spożycia po przegotowaniu, kuchnia wykorzystuje ją do przygotowania posiłku.
- zmywanie – posiłki należy podawać w naczyniach jednorazowego użytku i po skończonym posiłku wyrzucić

B. Plan na wypadek utraty zasilania

W przedszkolu oświetlenie związane jest z ogrzewaniem oraz z możliwością gotowania. Ponieważ wszystkie te urządzenia działają za pomocą prądu, w związku z tym należy niezwłocznie poinformować o tym fakcie rodziców, gdyż wiąże się to z brakiem możliwości przygotowania ciepłych, gotowanych posiłków dla dzieci.

11. KATASTROFA BUDOWLANA

Katastrofą budowlaną jest niezamierzone, gwałtowne zniszczenie obiektu budowlanego lub jego części, a także konstrukcyjnych elementów rusztowań, elementów urządzeń formujących, ścianek szczelnych i obudowy wykopów

Art.73. ust.1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tj. Dz. U. Z 2010 r., Nr 243, poz.1623 z późn. zm.)

1. Niezwłocznie powiadom Państwową Straż Pożarną, Policję lub Pogotowie Ratunkowe.
2. Oddal się jak najszybciej z miejsca zdarzenia, gdy jest podejrzenie wycieku niebezpiecznej substancji lub wybuchu.
3. Gdy nie ma groźby pożaru lub wybuchu, udziel pomocy poszkodowanym.
4. Stosuj się do poleceń służb ratowniczych.

Opuszczając przedszkole, jeśli to możliwe:

1. Wyłącz instalację gazową, elektryczną, wodociągowa,
2. Zabierz ze sobą ważne dokumenty, odzież i koce dla dzieci,
3. Upewnij się czy przedszkole opuściły wszystkie dzieci,
4. Przy opuszczaniu budynku zachowaj szczególną ostrożność,
5. Gdy nie możesz opuścić budynku drzwiami wyjściowymi, jeśli to możliwe, wyjdź przez okno.
6. Gdy nie masz możliwości opuszczenia przedszkola:
 - wywieś w oknie dobrze widoczną tkaninę, jako znak dla ratowników, że potrzebujesz pomocy.

7. Gdy jesteś unieruchomiony (przysypany):

- jeśli masz nieograniczony dostęp do świeżego powietrza - nawołuj pomocy, w innym przypadku przede wszystkim oszczędzaj tlen,
- jeżeli masz telefon komórkowy - użyj go w celu wezwania pomocy,
- stukaj w różne elementy (najlepiej metalowe) dając znać ratownikom o swojej obecności i położeniu,
- zaznaczenie miejsca moczem ułatwi wytropienie cię przez psy ratownicze,
- oszczędzaj siły i zachowaj spokój.

Postępowanie po ustąpieniu zagrożenia

1. Po opuszczeniu przedszkola:

Nie utrudniaj pracy ratownikom !

2. Powiadom kierującego działaniem ratowniczym (służbie ratowniczej/ ratownikom) o osobach z personelu, którzy zostali jeszcze w pomieszczeniach budynku,

- jeśli posiadasz informacje pomocne w akcji ratowniczej, przełącz je niezwłocznie służbie ratowniczej,

3. Udaj się na wskazane przez służby ratownicze miejsce ; nie wracaj na miejsce katastrofy,

- nie wchodź do uszkodzonego wypadkiem budynku bez zezwolenia inspekcji nadzoru budowlanego, która określi czy takie wejście jest bezpieczne,
- jeśli doznałeś obrażeń (lub dziecko) nie opuszczaj miejsca zdarzenia bez przebadania przez lekarza, ponieważ skutki mogą się ujawnić dopiero po kilku godzinach,

4. Zgłoś swoje potrzeby do władz dzielnicy.

5. Powiadom Burmistrza Dzielnicy Targówek m. st. Warszawy, Naczelnika Wydziału Edukacji i Wychowania oraz Kuratorium Oświaty. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego

12. PODEJRZANY PRZEDMIOT LUB PRZESYŁKA W PRZEDSZKOLU

Zachowaj spokój!

1. Odizoluj miejsce lub zabezpiecz pomieszczenie, w którym przebywają dzieci

UWAGA! Nikt nie może się zbliżać, otwierać, dotykać i wachać podejrzanych przedmiotów.

2. Zadbaj o zamknięcie okien, wyłączenie systemów wentylacji i klimatyzacji, by nie powodować ruchu powietrza w pomieszczeniu.

3. Przykryj uszkodzony, podejrzany przedmiot lub przesyłkę, gdy zawiera jakąkolwiek podejrzaną zawartość w formie: płynnej lub stałej (proszek, pył, galareta, piana lub inne).

4. Zadzwoń lub wyznacz osobę, która zadzwoni pod jeden z poniższych numerów alarmowych:

997 – Policja,

112

96 56 - Służba Dyżurna Miasta.

5. Ustal, które dzieci miały kontakt z podejrzanym przedmiotem, przesyłką.

6. Zadbaj, by dzieci te dokładnie umyły ręce.

7. Zgromadź te dzieci w jednym pomieszczeniu i przypilnuj, by z nikim się nie kontaktowały i pozostały tam do przybycia służb.

Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.

13. ZAGROŻENIE TERRORYSTYCZNE

1. Po wybraniu numeru alarmowego i zgłoszeniu się dyżurnego, spokojnie i wyraźnie podaj:

- rodzaj zdarzenia (np. pożar, wybuch gazu),
- miejsce zdarzenia (adres, nazwę obiektu, charakterystyczne miejsca, piętro, numer sali),
- liczbę poszkodowanych oraz ich stan ogólny (oddech, przytomność),
- inne zagrożenia dla życia i zdrowia ludzkiego (o ile występują),
- swoje imię i nazwisko oraz numer telefonu, z którego informujesz o zdarzeniu.

Nie odkładaj słuchawki do chwili potwierdzenia przyjęcia zgłoszenia – przyjmujący zgłoszenie może poprosić o dodatkowe informacje.

Jeżeli groźba została przekazana telefonicznie:

1. Osoba odbierająca telefon powinna starać się zatrzymać dzwoniącego przy telefonie tak długo, jak to możliwe i zawiadomić kogoś wstępnie umówionym sygnałem, aby można było zgłosić prośbę o wysłanie dzwoniącego.

- Druga osoba dzwoni w tym samym czasie pod numer „997”.
- Informuje operatora „Imię i nazwisko”, dzwonię z Przedszkola Integracyjnego nr 120 w Warszawie ul. Tokarza 2

- Właśnie mamy telefon na drugiej linii z groźbą podłożenia ładunku wybuchowego. Numer tej linii to 22 811- 62- 46. Proszę wysledzić dzwoniącego.”
- Podaj wszystkie dodatkowe informacje, jakich potrzebować będzie operator. Należy to zrobić szybko.

2. Postaraj się ustalić, czy dzwoniącym jest osoba dorosła.

3. Poinformuj o zdarzeniu Sztab Kryzysowy

4. Dyrektor powinien ocenić, czy należy ogłosić ewakuację zagrożonego budynku.

Po podjęciu decyzji o ewakuacji:

- Jeśli to możliwe, nie wszczynaj formalnego alarmu
- Użyj telefonów osobistych lub wewnętrznego w celu ewakuacji z zagrożonych pomieszczeń
- Jeśli zachodzi konieczność ewakuacji całego przedszkola, uruchom alarm przeciwpożarowy

5. Dyrektor może też zdecydować o powiadomieniu straży pożarnej i policji, jeśli w jego opinii jest to uzasadnione.

6. Powiadom: Burmistrza Dzielnicy Targówek m. st. Warszawy – **22 44 38 522**, Naczelnika Wydziału Edukacji i Wychowania – **22 44 38 651** i Kuratorium Oświaty – **22 551 24 00**

7. Do czasu przybycia policji akcją kieruje dyrektor, który:

- zarządza, aby użytkownicy pomieszczeń dokonali sprawdzenia, czy w pomieszczeniach znajdują się podejrzane rzeczy, paczki, przedmioty których wcześniej tam nie było;
- czy widoczne są ślady przemieszczenia elementów wyposażenia pomieszczeń;
- czy widoczne są zmiany w wyglądzie zewnętrznym przedmiotów;
- czy emitowane są sygnały dźwiękowe (mechanizmów zegarowych) lub świecące elementy elektroniczne
- zarządza, aby pracownicy obsługi sprawdzili pomieszczenia ogólnodostępne: korytarze, hole, piwnice, toalety oraz otoczenie zewnętrzne

8. Nie wolno dotykać przedmiotów, urządzeń, rzeczy, które budzą podejrzenie, że mogą być ładunkami wybuchowymi. O ich umiejscowieniu powiadamia się policję, która podejmuje akcję.

9. Należy zachować spokój, nie dopuścić do przejawów paniki.

Z realizacji każdego z wyżej wymienionych punktów sporządza się notatkę.

10. Powrót do zajęć przedszkolnych po przeszukaniu budynku i uzyskaniu zapewnienia ze strony służb, że jest bezpiecznie.

11. Nie nadawaj zdarzeniu rozgłosu większego niż jest to konieczne.

Jeśli otrzymałeś powiadomienie o groźbie podłożenia ładunku wybuchowego za pośrednictwem policji lub innej instytucji, postępuj zgodnie z punktami od 4 do 8.

Groźbę pisemną przekaz policji i postępuj zgodnie z punktami procedury od 4 do 8.

Osoba odbierająca telefon/groźbę, powinna jak najszybciej wypełnić raport o otrzymaniu groźby podłożenia ładunku wybuchowego (załącznik nr 1 do procedury).

14. EKSPLOZJA LUB ZAGROŻENIA EKSPLOZJĄ

Przypadek 1 – Informacja

Zachowaj spokój!

1. Jeżeli jest to informacja telefoniczna:

- słuchaj uważnie,
- zapamiętaj jak najwięcej,
- jeżeli masz taką możliwość, nagrywaj rozmowę – jeśli nie – spróbuj zapisywać informacje,
- zwróć uwagę na szczegóły dotyczące głosu i nawyki mówiącego oraz wszelkie dźwięki w tle,
- nigdy nie odkładaj pierwszy słuchawki,
- jeżeli twój telefon posiada funkcję identyfikacji numeru dzwoniącego – zapisz ten numer.

2. Jeżeli jest to wiadomość pisemna, zabezpiecz ją tak, aby nikt jej nie dotykał - przekażesz ją Policji.

3. Po zakończeniu rozmowy niezwłocznie zadzwoń pod jeden z poniższych numerów alarmowych:

997 - Policja,

112,

96 56 - Służba Dyżurna Miasta,

4. Zaalarmuj dyrektora przedszkola.

5. Powiadom: Burmistrza Dzielnicy Targówek m. st. Warszawy – **22 44 38 522**, Naczelnika Wydziału Edukacji i Wychowania – **22 44 38 651** i Kuratorium Oświaty – **22 55 124 00**

6. Powiadom o zagrożeniu personel przedszkola oraz wychowanków, w sposób nie wywołujący paniki!

7. Zarządź przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją

UWAGA!

Poinstruj dzieci o zabraniu ze sobą rzeczy osobistych – plecaków, reklamówek itp.

8. Zabezpiecz ważne dokumenty, pieniądze.

9. Wyłącz lub zleć pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu i prądu.

10. W przypadku odnalezienia podejrzanego przedmiotu nie dotykaj go i nie otwieraj.

11. W miarę możliwości ogranicz dostęp osobom postronnym,

12. Dokonaj próby ustalenia właściciela przedmiotu,

Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.

Przypadek 2 – Wykrycie lub znalezienie bomby (podejrzanego przedmiotu)

Zachowaj spokój!

1. Nie dotykaj podejrzanego przedmiotu.

UWAGA! Jeśli widzisz „bombę” to oznacza, że jesteś w polu jej rażenia.

2. Zadzwoń pod jeden z poniższych numerów alarmowych:

997 - Policja,

112,

96 56 - Służba Dyżurna Miasta,

3. Zabezpiecz, w miarę możliwości, rejon zagrożenia w sposób uniemożliwiający dostęp osobom postronnym – głównie dzieciom, nie narażaj siebie i innych na niebezpieczeństwo.

4. Powiadom o zagrożeniu personel przedszkola oraz dzieci, w sposób nie wywołujący paniki!

5. Zarządź przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją.

6. Zabezpiecz ważne dokumenty, pieniądze.

7. Wyłącz lub zleć pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu i prądu.

8. Otwórz okna i drzwi.

9. Usuń z otoczenia wszystkie materiały łatwopalne.

10. Nie używaj w pobliżu podejrzanego ładunku urządzeń radiowych (radiotelefonów, telefonów komórkowych).

Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.

Eksplozja

1. Wydaj polecenie **KRYJ SIĘ** po zaobserwowaniu pierwszych oznak eksplozji. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego

2. Jeśli eksplozja wystąpiła na terenie budynku, natychmiast po przejściu fali uderzeniowej uruchom akcję **OPUŚCIĆ BUDYNEK**. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
3. Powiadom właściwą komendę straży pożarnej. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego
4. Powiadom właściwą komendę policji. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego
5. Jeśli zostałeś przeszkolony zacznij gaszenie ognia do czasu przyjazdu straży pożarnej w zależności od źródła ognia, który powstał w wyniku eksplozji. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
6. Podaj nazwiska brakujących dzieci Dyrektorowi przedszkola. Nazwiska dzieci lub pracowników, których miejsca pobytu nie da się ustalić, zgłoś straży pożarnej i policji. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego
7. Powiadom właściwy zakład komunalny o uszkodzeniach lub podejrzeniu uszkodzeń instalacji. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego
8. Nie zezwalaj na powrót dzieci i pracowników do budynku przedszkola przed uzyskaniem takiego pozwolenia od straży pożarnej. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego
9. Uruchom wszelkie dodatkowe działania niezbędne do usunięcia szkód lub ogłoś powrót do normalnych zajęć. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego

Zagrożenie eksplozją

1. Uruchom akcję **OPUŚCIĆ BUDYNEK**. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
2. Przeprowadź wymagane działania od 3 do 9 z listy powyżej. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

Przypadek 3 - Po wybuchu bomby

Zachowaj spokój!

1. Oceń sytuację pod kątem ilości osób poszkodowanych i upewnij się, jakiego rodzaju zagrożenia spowodował wybuch.
2. Zadzwoń pod jeden z poniższych numerów alarmowych:

96 56 - Służba Dyżurna Miasta,

112.

2. Udziel pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym.
3. Sprawdź bezpieczeństwo dróg i rejonów ewakuacyjnych, a następnie zarządzaj przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją.
4. W przypadku, gdy wybuch spowodował inne zagrożenie, podejmij działania odpowiednie do sytuacji.
5. Powiadom: Burmistrza Dzielnicy Targówek m. st. Warszawy – 22 44 38 522, Naczelnika Wydziału Edukacji i Wychowania – 22 44 38 651 i Kuratorium Oświaty – 22 551 24 00

Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.

15. NIEBEZPIECZNA SYTUACJA W BEZPOŚREDNIM SĄSIEDZTWIE

PRZEDSZKOLA

1. Zadzwoń na numer 997 lub 112, powiadom policję o zaistniałej sytuacji i poproś o wsparcie. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego
2. Po otrzymaniu ostrzeżenia, członkowie sztabu ds. bezpieczeństwa zamykają i zabezpieczają wszystkie drzwi zewnętrzne oraz okna.
3. Nauczyciele i członkowie sztabu ds. bezpieczeństwa zamykają drzwi do sal dziecięcych.
4. Nauczyciel nadzoruje sytuację w grupie.
5. W salach, które są wyposażone w rolety bądź w żaluzje, należy je zaciągnąć.
6. Należy podjąć wszelkie działania, mające na celu uchronienie dzieci i pracowników przed zranieniem odłamkami szkła, gdyby doszło do wybicia okien.
7. W obliczu zagrożenia wszystkie dzieci znajdujące się na zewnątrz budynku powinny powrócić do sal.
8. Prowadź dokładny zapis zdarzeń, rozmów i podjętych działań wraz z czasem ich wystąpienia. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego
9. Zapewnij pomoc przed medyczną, przygotuj apteczki pierwszej pomocy. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego
10. Szef sztabu kryzysowego współpracuje ze służbami porządkowymi w celu wyeliminowania zagrożenia
11. Po zniwelowaniu niebezpiecznej sytuacji powróć do normalnych zajęć. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przedszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego

16. AGRESYWNY INTRUZ LUB ZŁODZIEJ NA TERENIE PLACÓWKI

1. Jeśli zauważysz podejrzaną osobę (agresywną) na terenie przedszkola powiadom Dyrektora, osobę zastępująca lub Przeszkolny Zespół Zarządzania Kryzysowego.
2. Zadzwoń na numer 997 lub 112, powiadom policję o zaistniałej sytuacji i poproś o wsparcie. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przeszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
3. Nauczyciele i członkowie sztabu ds. bezpieczeństwa zamykają drzwi do sal dziecięcych.
4. Powiadom Burmistrza Dzielnicy Targówek m. st. Warszawy, Naczelnika Wydziału Edukacji i Wychowania oraz Kuratorium Oświaty o zaistniałej sytuacji. Osoba odpowiedzialna Dyrektor lub członek Przeszkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
5. Jeżeli szef sztabu nie zleci inaczej, wszyscy pracownicy utrzymują dzieci w zamkniętych salach zabaw do odwołania.
6. Nauczyciel nadzoruje sytuację w sali.
7. Należy podjąć wszelkie działania, mające na celu uchronienie dzieci i pracowników przed agresywnym intruzem.
8. Wysyłaj prawidłowe sygnały niewerbalne:
Nie zbliżaj się nadmiernie. Zdenerwowana lub wystraszona osoba może poczuć się zagrożona przez kogoś, kto stoi zbyt blisko. Utrzymuj dystans od 0,5m do 1m.
9. Unikaj: wpatrywania się w intruza, niebezpiecznych sygnałów takich, jak zaciśnięte pięści i podniesiony głos, unikaj oznak zdenerwowania.
10. Pozostań przy nim do przyjazdu Policji lub Straży Miejskiej.

17. CHOROBA ZAKAŻNA

I. Po otrzymaniu np. od rodziców lub z mediów informacji o podejrzeniu niebezpiecznej choroby zakaźnej u wychowanka (wszelkie podejrzenia sepsy, wysoka gorączka z wysypką, wymioty, zmiany skórne, biegunka, itp.):

1. Potwierdź wiadomość u:
 - lekarza – jeśli to możliwe;
 - dyżurującego inspektora sanitarnego - **606 108 040** (numer dyżurny telefonu alarmowego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Warszawie).
2. Ustal z dyżurującym inspektorem sanitarnym sposób postępowania.

3. Powiadom: Burmistrza Dzielnicy Targówek m. st. Warszawy – **22 44 38 522**, Naczelnika Wydziału Edukacji i Wychowania – **22 44 38 651** i Kuratorium Oświaty – **22 551 24 00**

4. Nadzoruj przestrzeganie zaleceń służb sanitarnych przez pracowników przedszkola i wychowanków.

5. Przygotuj informację dla dzieci i rodziców przy współpracy Oddziału Nadzoru Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Państwowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Warszawie.

6. Zorganizuj (w razie potrzeby) spotkanie rodziców z lekarzem chorób zakaźnych lub przedstawicielem Oddziału Nadzoru Higieny Dzieci i Młodzieży Państwowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Warszawie.

Zawsze stosuj się do zaleceń służb sanitarnych i innych kompetentnych służb.

Postępowanie w przypadku podejrzenia zachorowania na grypę A/H1N1

1. Należy:

- obserwować dzieci wykazujące objawy grypopodobne w trakcie pobytu w przedszkolu takie jak: gorączka, kaszel, ból gardła, ból mięśni, ból głowy, dreszcze, osłabienie, w niektórych przypadkach biegunka,
- informować rodziców i opiekunów o zaobserwowanych objawach grypopodobnych celem konsultacji z lekarzem rodzinnym,
- zadbać o ciągły dostęp do środków higienicznych w toaletach,
- organizować w ramach możliwości jak najwięcej pobytu na świeżym powietrzu
- monitorować strony internetowe Państwowej Inspekcji Sanitarnej www.pis.gov.pl oraz Państwowego Zakładu Higieny www.pzh.gov.pl celem uzyskania bieżących informacji

Objawy nowej grypy A/H1N1 są podobne jak grypy sezonowej:

- gorączka
- kaszel
- ból gardła
- katar z płynną wydzieliną lub zatkanym nosem
- bóle mięśniowe i stawowe
- ból głowy
- dreszcze, wymioty i biegunka.

Przedszkole jest miejscem, gdzie kontakty między dziećmi są bardzo bliskie i gdzie choroby szerzące się drogą powietrzną mogą przenosić się szczególnie łatwo. Zakażone dzieci mogą też stanowić źródło zakażenia dla swych rodzin oraz innych członków społeczeństwa.

Działania personelu przedszkola dla ochrony dzieci i pracowników?

- Zorganizować i przeprowadzić szkolenie lub serię szkoleń z zakresie zapobiegania szerzeniu się zakażeń wirusem nowej grypy A/H1N1 dla dzieci oraz dla rodziców.
- W okresie przygotowawczym konieczne jest sprawdzenie kanałów łączności przedszkola z rodzicami i możliwości szybkiego ich powiadamiania.
- Prowadzić aktywną politykę zapobiegania zakażeniom przez dostarczanie materiałów informacyjnych na temat zachowania w przedszkolu, mycia rąk, higieny kaszlu i czyszczenia nosa oraz promować zachowania zmniejszające prawdopodobieństwo zakażenia.
- Zachęcać do szczepień przeciw grypie sezonowej oraz nowej grypie A/H1N1. Wskazane może być uzgodnione z lekarzem zorganizowanie akcji szczepień dla dzieci i pracowników.
- W razie wystąpienia objawów grypowych wymagać od rodziców zgłoszenia dziecka do lekarza i do czasu wyzdrowienia pozostania w domu, a w przypadku stwierdzenia takich objawów u dziecka w przedszkolu natychmiast umieścić go w pomieszczeniu odosobnionym i jeśli są to objawy o niewielkim nasileniu powiadomić rodziców o konieczności odebrania dziecka z przedszkola, a w przypadku ciężkiego zachorowania odesłać dziecko transportem sanitarnym do szpitala zakaźnego lub innego, wyznaczonego do leczenia grypy, uzgadniając to z rodzicami/opiekunami dziecka.
- Zapewnić miejsca do mycia rąk lub ich dezynfekcji odpowiednimi preparatami alkoholowymi ($\geq 60\%$) i zapewnić wyposażenie tych miejsc w odpowiednie środki i materiały.
- Zapewnić higienę miejsc przebywania dzieci i codzienne ścieranie powierzchni, które mogą być zanieczyszczone wydzielinami i których mogą dotykać dzieci. Znaczną część tych zbiegów higienicznych mogą wykonywać same odpowiednio poinstruowane, dzieci. Czas zakaźności wydzielin poza organizmem człowieka wynosi 2-8 godzin.
- W uzasadnionych przypadkach, po konsultacji z lekarzem lub epidemiologiem, zalecić noszenie maseczek ochronnych na nos i usta na terenie przedszkola i w drodze do niego.

Postępowanie z dziećmi narażonymi w przedszkolu na kontakt z potwierdzonym przypadkiem nowej grypy A/H1N1

- O sytuacji należy niezwłocznie powiadomić rodziców chorego dziecka.
- Należy dziecko umieścić w pomieszczeniu, gdzie nie przebywają inni ludzie. W przypadku objawów o niewielkim nasileniu powiadomić rodziców o konieczności odebrania dziecka z przedszkola, a w przypadku ciężkiego zachorowania odesłać dziecko transportem sanitarnym do szpitala zakaźnego lub innego, wyznaczonego do leczenia grypy, w porozumieniu z rodzicami/opiekunami dziecka.
- Jeśli dziecko z objawami grypy ma powód wejścia do pomieszczenia z innymi ludźmi, winien zakryć nos i usta chusteczką jednorazową lub płatkami ligniny, albo, jeżeli jest taka możliwość, założyć maseczkę ochronną na nos i usta.

Co należy zrobić dla dzieci, którzy mieli kontakt ze osobą, u której potwierdzono, lub podejrzewano zakażenie wirusem nowej grypy A/H1N1?

- Należy poinformować rodziców o tym kontakcie i możliwości zakażenia.
- Zalecić im codzienne pomiary temperatury i obserwację, czy nie występują u dziecka objawy grypy w ciągu 7 dni od kontaktu
- Zalecić im nie posyłanie dziecka do przedszkola i zgłoszenie się do lekarza w przypadku wystąpienia objawów grypowych w ciągu 7 dni od kontaktu

18. KRYZYS WYCHOWAWCZY

1. Powołaj zespół kryzysowy, wspólnie oceńcie emocjonalne, poznawcze, behawioralne aspekty reakcji kryzysowych, ustalcie zasady kontaktowania się z osobami czy grupami zaangażowanymi w kryzys, w tym: strategię kontaktowania się z mediami.
2. Wybierz osobę do kontaktowania się z mediami.
3. Zidentyfikujcie główne problemy lub „wyzwalacze kryzysu”, stwórzcie i zbadajcie alternatywy.
4. Zorganizuj posiedzenie rady pedagogicznej i zadбай o rzetelne jej protokołowanie.
5. Wyraźnie i jasno nazwij rzecz po imieniu - mów o agresji, przemocy, znęcaniu się, dręczeniu, wyzywaniu, kłamstwach oraz wskaż konkretne zasady, reguły i prawa, które zostały naruszone bądź złamane.
6. Zachęć osoby, które wyrządziły szkody do myślenia o zadośćuczynieniu.

7. Ustal z radą pedagogiczną sposoby pracy nad metodami zapobiegania w przyszłości takim sytuacjom, w których problemy wychowawcze, sytuacje trudne, osiągną rozmiary kryzysu.
8. Bądź zawsze gotowy na otwartą rozmowę z nauczycielami o problemach zgłaszanych przez wychowanków.

19. ZABÓJSTWO

1. Powiadom policję, pogotowie ratunkowe i przełożonych.
2. Powiadom Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną nr13 w Warszawie tel. **22 811 26 46** lub **22 811 05 22** i poproś o zorganizowanie pomocy psychologicznej dzieciom i nauczycielom.
3. Zabezpiecz miejsce zdarzenia do czasu przybycia policji.
4. Nie udzielaj informacji mediom, dopóki o śmierci nie powiadomisz najbliższej rodziny.
5. Jak najszybciej powiadom najbliższą rodzinę o śmierci dziecka, zrób to twarzą w twarz, unikaj telefonu lub poczty.
6. Udziel pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego, w razie potrzeby powiadom pogotowie ratunkowe.
7. Zorganizuj pracę przedszkola w ten sposób, aby możliwy był proces interwencji kryzysowej – udzielenie wsparcia psychologicznego dzieciom, pomoc w odreagowaniu traumatycznych przeżyć.
8. Przemyśl i przygotuj strategię kontaktowania się z mediami.

20. ZDARZENIE (POZA PRZEDSZKOLEM) SKUTKUJĄCE CIĘŻKIM USZKODZENIEM CIAŁA WYCHOWANKA

1. Informacja uzyskana od:
poszkodowanego
 - innego wychowanka
 - instytucji: policja, straż miejska itp.
 - nauczyciela/wychowawcy
 - rodzica
 - pracownika przedszkola
2. Osoba, która otrzymała informację o zdarzeniu sporządza notatkę służbową.

3. Pracownik niezwłocznie zawiadamia dyrektora, osobę zastępującą dyrektora, członka przedszkolnego zespołu kryzysowego lub kierownika gospodarczego osobiście, telefonicznie lub mailowo.

4. W razie ich nieobecności informuje organ prowadzący.

5. Do chwili powiadomienia dyrektora, wszyscy pracownicy są odpowiedzialni za przekazanie mu informacji.

O ile informacja nie pochodzi od rodzica dyrektor kontaktuje się z rodzicami wychowanka w celu ustalenia faktów, oceny wagi sytuacji i zaplanowania odpowiednich działań. Dyrektor decyduje, w zależności od sytuacji, o powołaniu zespołu kryzysowego lub nadzwyczajnego posiedzenia rady pedagogicznej.

Informacja przekazana niezwłocznie telefonicznie, mailowo do organu prowadzącego, w ślad za tym pismo informujące, do którego załącznikiem jest notatka służbowa sporządzona przez osobę, która powzięła informację o zdarzeniu.

Rada lub zespół dokonuje diagnozy stanu, przyczyn, analizy okoliczności zdarzenia, ich związku z sytuacją wychowanka, możliwych skutków zdarzenia, potencjalnych działań zaradczych. Na tej podstawie opracowany zostanie plan działań zawierający przede wszystkim działania wobec ucznia i jego rodziny, działania wobec klasy, na forum całej szkoły, określenie podmiotów wspierających działania podejmowane przez szkołę.

Dyrektor wskazuje osoby odpowiedzialne za realizację określonych działań, koordynatorów zespołu itp.

Z posiedzenia sporządza się protokół.

Dyrektor powiadamia organ prowadzący

1. Informuje pisemnie o podjętych działaniach i środkach zaradczych.
2. Przekazuje plan działań. Odpowiada za jego wdrożenie.

Sposób dokumentowania:

1. Notatka służbowa, w tym z rozmowy z rodzicami wychowanka,
2. Pismo informujące o zdarzeniu do Burmistrza Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy,
3. Zarządzenie dyrektora dotyczące powołania zespołu lub zebranie rady pedagogicznej,
4. Protokoły spotkań,
5. Plan działań w związku ze zdarzeniem,
6. Pismo informujące do organu prowadzącego o przyjętych rozwiązaniach i planowanych działaniach.

21. ZGON NAUCZYCIELA LUB PRACOWNIKA OBSŁUGI PODCZAS ZAJĘĆ

1. Informacja uzyskana od

- dziecka
- pracownika przedszkola

2. Pracownik przedszkola

- Po uzyskaniu informacji niezwłocznie powiadamia dyrektora lub osobę zastępującą dyrektora
- Ze zdarzenia sporządza notatkę służbową.
- W razie nieobecności dyrektora lub osoby zastępującej informuje Organ Prowadzący – Wydział Edukacji i Wychowania dla Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy, Organ Nadzoru Pedagogicznego – Kuratorium Oświaty, inspektora Sanitarnego, psychologa z Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej.
- Do chwili powiadomienia dyrektora, wszyscy pracownicy są odpowiedzialni za przekazanie mu informacji.

3. Dyrektor powiadamia pisemnie o podjętych działaniach.

- Pogotowie Ratunkowe,
- Policję,
- Prokuraturę Rejonową,
- Rodzinę zmarłego,
- Organ Prowadzący,
- Organ Nadzoru Pedagogicznego

4. Dyrektor powołuje:

ZESPÓŁ KRYZYSOWY w składzie:

PSYCHOLOG z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej

Radę Pedagogiczną

5. Zabezpieczenie miejsca zgonu i ciała.

- Informacja przekazana niezwłocznie telefonicznie, mailowo.
- W ślad za tym pismo informujące, do którego załącznikiem jest notatka służbowa sporządzona przez osobę, która powzięła informację o zdarzeniu. Działania mające na celu udzielenia wsparcia psychologicznego świadkom zdarzenia, innym uczniom, pracownikom oraz rodzinie.
- Pełna współpraca z ww. służbami i rodziną. Włączenie się w działania związane z pogrzebem.

Sposób dokumentowania:

1. Notatka służbowa o zdarzeniu,
2. Pismo informujące o zdarzeniu do Burmistrza Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy,
3. Zarządzenie dyrektora dotyczące powołania zespołu,
4. Protokoły spotkań,
5. Plan działań w związku ze zdarzeniem,
6. Pismo informujące do organu prowadzącego o przyjętych rozwiązaniach i planowanych działaniach.

22. Śmierć wychowanka na skutek choroby

1. Informacja uzyskana od:
 - innego wychowanka
 - nauczyciela prowadzącego grupę
 - innego nauczyciela
 - rodzica
 - pracownika przedszkola
2. Osoba, która otrzymała informację o zdarzeniu sporządza notatkę służbową.
3. Pracownik niezwłocznie zawiadamia dyrektora lub osobę zastępującą.
4. W razie ich nieobecności informuje psychologa z Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej.
5. Do chwili powiadomienia dyrektora, wszyscy pracownicy są odpowiedzialni za przekazanie mu informacji.

O ile informacja nie pochodzi od rodzica dyrektor kontaktuje się z rodzicami dziecka w celu ustalenia faktów i zaplanowania odpowiednich działań. Dyrektor decyduje, w zależności od sytuacji, o powołaniu zespołu kryzysowego lub zwołaniu nadzwyczajnego posiedzenia rady pedagogicznej.

6. Dyrektor powiadamia pisemnie
 - Organ Prowadzący,
 - Organ Nadzoru Pedagogicznego

1. Informacje przekazuje niezwłocznie telefonicznie, mailowo.
2. W ślad za tym pismo informujące, do którego załącznikiem jest notatka służbowa sporządzona przez osobę, która powzięła informację o zdarzeniu.

3. O ile zajdzie taka potrzeba udzielenie pomocy rodzinie zmarłego dziecka – psychologicznej organizacyjnej oraz materialnej
4. Zwołanie posiedzenia Rady Pedagogicznej i powiadomienie o zaistniałej sytuacji.
5. Rada lub zespół dokonuje analizy skutków zdarzenia.
6. Na tej podstawie opracowany zostanie plan działań zawierający przede wszystkim działania wobec grupy wychowanka i jego rodziny a w razie potrzeby wobec innych dzieci i pracowników.
7. Działania winny być skierowane również do rodziców innych dzieci z grupy zmarłego dziecka.
8. Dyrektor wskazuje osoby odpowiedzialne za realizację określonych działań, koordynatorów zespołu itp.

Z posiedzenia sporządza się protokół.

Sposób dokumentowania:

1. Notatka służbowa, w tym z rozmowy z rodzicami ucznia,
2. Pismo informujące o zdarzeniu do Burmistrza Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy,
3. Zarządzenie dyrektora dotyczące powołania zespołu lub zebrania rady pedagogicznej,
4. Protokoły spotkań,
5. Plan działań w związku ze zdarzeniem,
6. Pismo informujące do organu prowadzącego o przyjętych rozwiązaniach i planowanych działaniach.

V. PROCEDURA DZIAŁANIA PRZEDSZKOLNEGO ZESPOŁU ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO W PRZEDSZKOLU INTEGRACYJNYM NR 120

Przedszkolny Zespół Zarządzania Kryzysowego powołuje dyrektor przedszkola.

Zadania zespołu zarządzania kryzysowego

1. **Opracowanie i upowszechnianie na terenie przedszkola procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych. Należy opracować wszystkie możliwe sytuacje.**
2. **Określenie zadań dla poszczególnych osób z zespołu podejmujących interwencję w placówce i w środowisku.**
3. **Stworzenie szczegółowej bazy danych o instytucjach wspierających placówkę w sytuacji kryzysowej (nazwa, adres, telefon instytucji). Wykaz powinien być ogólnie dostępny.**
4. **Podjęcie działań interwencyjnych i mediacyjnych w sytuacjach kryzysowych.**

5. Opracowanie i koordynacja realizacji planu naprawczego podjętego w związku z zaistniałą sytuacją.

6. Dokumentowanie prowadzonych działań.

Skład i zadania przedszkolnego zespołu zarządzania kryzysowego	
Osoba	Zakres zadań
Dyrektor	<ul style="list-style-type: none"> • zatwierdza i uczestniczy w przygotowaniu procedury • określa zadania poszczególnych osób w sytuacji kryzysowej • monitoruje przygotowanie przedszkola do sytuacji kryzysowej
Koordynator reagowania kryzysowego	<ul style="list-style-type: none"> • współpracuje z dyrektorem w sytuacji kryzysu • koordynuje działania interwencyjne wraz z dyrektorem
Nauczyciel zaangażowany w sytuację kryzysową	<ul style="list-style-type: none"> • powiadamia dzieci i podejmuje tematy w dyskusji • niezwłocznie identyfikuje dzieci potrzebujące porady, pomocy i zawiadamia o tym psychologa, pedagoga lub specjalistę wspierającego placówkę • monitoruje stan wychowanków • towarzyszy rannym i chorym dzieciom • udziela pierwszej pomocy przedmedycznej • zgłasza potrzebę pomocy medycznej (wg. oceny zagrożenia życia i zdrowia) • przekazuje lekarzom informacje o sytuacji poszkodowanych • angażuje zespół w grupie w konstruktywne lub pożądane formy aktywności (w zależności od rodzaju zdarzenia) • zmniejsza dolegliwość skutków po zdarzeniu
Psycholog	<ul style="list-style-type: none"> • koordynuje działania związane z pomocą psychologiczną, w tym zgłasza zapotrzebowanie wsparcia w tym zakresie • pozostaje w stałym kontakcie z nauczycielami • kontaktuje się z sąsiednimi jednostkami w sprawie ewentualnego wsparcia w opiece nad wychowankami • prowadzi ewidencję wychowanków, którym należy udzielać pomocy • informuje rodziców/opiekunów prawnych o konieczności udzielania pomocy i zachęca do kontynuowania stosownych form pomocy poza przedszkolem • pomaga rodzicom w zrozumieniu podstawowych, typowych reakcji ich dzieci na zdarzenie kryzysowe • pomaga pozostałemu personelowi w radzeniu sobie z własnymi reakcjami na zdarzenie kryzysowe
Pracownik administracyjny	<ul style="list-style-type: none"> • kieruje wszelkie telefony i zapytania do osób/instytucji wyznaczonych do kontaktów z mediami • zawiadamia członków przedszkolnego zespołu zarządzania kryzysowego o miejscach i terminach spotkań • kieruje służbami interwenującymi do miejsca incydentu, udziela informacji o topografii budynku, specyficznych cechach sytuacji

Przedszkolny Zespół Zarządzania Kryzysowego W SKŁADZIE:

p. Filip Kononowicz- psycholog

- p. Marta Wiernikowska – nauczyciel , wicedyrektor
- p. Krystyna Domasiewicz – kierownik gospodarczy
- p. Roman Bieńkowski – dozorca
- p. Magdalena Niegowska – sekretarka

**VI. WYKAZ NIEZBĘDNYCH TELEFONÓW ALARMOWYCH
I INFORMACYJNYCH NA TERENIE M. ST. WARSZAWY ORAZ ZASADY
ICH WYKORZYSTYWANIA**

PODMIOT	NUMER TELEFONU ALARMOWEGO
EUROPEJSKI NUMER ALARMOWY Z TELEFONU KOMÓRKOWEGO	112
POGOTOWIE RATUNKOWE STRAŻ POŻARNA	999 998
POLICJA Policyjna Izba Dziecka Terroryzm	997 603 68 12 6199149
STRAŻ MIEJSKA	986
SMS INTERWENCYJNY DLA OSÓB GŁUCHONIEMYCH	723 986 112
SŁUŻBA DYŻURNA CENTRUM ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO M. ST. WARSZAWY SDM pełni całodobową obsługę w Centrum Zarządzania Kryzysowego m.st. Warszawy. Po otrzymaniu zgłoszenia SDM powiadamia właściwe, w zależności od rodzaju zdarzenia, podmioty (w tym służby techniczne Miasta).	196 56 800 707 112
CENTRUM ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO WOJEWODY MAZOWIECKIEGO	987
INFOLINIA – OSTRE DYŻURY SZPITALNE	800 777 770
POGOTOWIE GAZOWE	992
POGOTOWIE ENERGETYCZNE	991 22 821 46 46 lub 22 821 31 31
POGOTOWIE CIEPŁOWNICZE	993
POGOTOWIE WODOCIĄGOWO KANALIZACYJNE	994
POWIATOWA STACJA SANITARNO - EPIDEMIOLOGICZNA W M.ST. WARSZAWIE Telefon alarmowy Numer kontaktowy dla mieszkańców czynny poza godzinami pracy, należy dzwonić tylko w nagłych przypadkach	22 310 79 00 22 606 108 040
BIURO EDUKACJI M.ST. WARSZAWY	22 827 72 19,

- GŁÓWNY SPECJALISTA DS. BEZPIECZEŃSTWA	22 827 74 71, 22 827 78 67 22 5050 822
BIURO BEZPIECZEŃSTWA I ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO M.ST. WARSZAWY	22 443 11 20, 22 443 11 21 800 707 112
CENTRUM ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO M.ST. WARSZAWY	22 196 56
WYDZIAŁ EDUKACJI I WYCHOWANIA BURMISTRZ DZIELNICY TARGÓWEK	22 44 38 641
KURATORIUM OŚWIATY	22 55 124 00
INFORMACJA O NUMERACH TELEFONÓW	118 913
MIEJSKIE CENTRUM KONTAKTU	19-115
INTERWENCJE	2219656 (24h) 224430112

**PO WYKRĘCENIU NUMERU ALARMOWEGO I ZGŁOSZENIU SIĘ
DYSPOZYTORA SPOKOJNIE I WYRAŹNIE POWIEDZ:**

1. CO SIĘ STAŁO
2. CZY SĄ POSZKODOWANI – JEŚLI TAK POWIEDZ JAKI JEST ICH STAN
(CZY SĄ PRZYTOMNI, CZY ODDYCHAJĄ)
3. MIEJSCE ZDARZENIA (ADRES, NAZWA OBIEKTU,
CHARAKTERYSTYCZNE CECHY MIEJSCA)
4. SWOJE IMIĘ I NAZWISKO, NUMER TELEFONU, Z KTÓREGO
PODAWANA JEST INFORMACJA O ZDARZENIU

PAMIETAJ!

DYSPOZYTOR ZAWSZE ODKŁADA SŁUCHAWKĘ PIERWSZY.

VII. Udzielanie pierwszej pomocy w przypadkach zaistnienia sytuacji kryzysowej

Wypadek

1. Udzielić dziecku pomocy (zgodnie z zasadami omówionymi poniżej) i odizolować je w razie potrzeby.
2. Powiadomić dyrektora przedszkola, a w razie jego nieobecności – osobę go zastępującą.

3. W razie konieczności wezwać pogotowie ratunkowe (dyrektor lub nauczyciel udzielają pierwszej pomocy).
4. Powiadomić rodziców dziecka.
5. Obserwować dziecko w sposób szczególny, jeśli pozostaje pod opieką przedszkola.
6. Zawsze używać rękawiczek jednorazowych.
7. Zabezpieczyć miejsce wypadku, jeśli to konieczne.

Pożar

1. Jeśli ogień jest niewielki, ugasić go zgodnie z zasadami bezpieczeństwa przeciwpożarowego.
2. Zadbać o bezpieczeństwo dzieci, jeśli są w pobliżu.
3. Powiadomić dyrektora przedszkola bądź osobę go zastępującą.
4. Jeśli wybucha pożar, ewakuować dzieci z miejsca zagrożenia zgodnie z zasadami.
5. Powiadomić o pożarze wszystkie osoby znajdujące się w budynku.
6. Wezwać straż pożarną.
7. Sprawdzić, czy ewakuowano wszystkie dzieci i czy są w bezpiecznym miejscu.
8. Wyłączyć źródła prądu i gazu, jeśli jest to możliwe.

Zranienia

1. Przemyć ranę wodą przegotowaną bądź wodą utlenioną.
2. Zabezpieczyć plastrem lub bandażem.
3. Gdy występuje krwawienie, tamować je przez przyłożenie jałowego opatrunku bezpośrednio na ranę i uciśnięcie go.
4. Unieruchomić uszkodzoną część ciała (kończyny) – zmniejsza to krwawienie i ból.
5. Zabezpieczyć oderwane lub amputowane części ciała. Uszkodzone części ciała należy przybandażować.
6. Jeżeli w ranie są widoczne narządy wewnętrzne, np. jelita, nie wolno odprowadzać ich do jamy brzusznej, można jedynie przykryć je jałową, wilgotną gazą.
7. Jeżeli w ranie widoczne są wbite w nią ciała obce, np. nóż, pręt, nie wolno ich wyjmować ze względu na ryzyko krwotoku.
8. W przypadku ran zamkniętych ucisnąć i schłodzić uszkodzone miejsca (przyłożyć lód lub polewać zimną wodą), unieść uszkodzoną część ciała, unieruchomić.

Złamania, skręcenia i zwichnięcia

1. Usunąć odzież z nad miejsca uszkodzenia.

2. Jeśli są obecne rany, przykryć je jałowym opatrunkiem.
3. Jeśli występuje krwawienie, zatamować je.
4. Unieruchomić uszkodzoną kończynę w pozycji, w jakiej się znajduje. Przy złamaniach unieruchamia się dwa sąsiadujące stawy, a przy uszkodzeniu stawu – staw i sąsiadujące kości; palce zawsze muszą być widoczne (kontrola ukrwienia); jeśli złamana jest kończyna górna, można ją unieruchomić, mocując do tułowia; jeśli złamana jest kończyna dolna, można ją unieruchomić z drugą kończyną dolną.

Urazy kręgosłupa

1. Unieruchomić głowę i szyję oraz tułów.
2. Ocenić funkcje życiowe – oddech i tętno; jeśli wymagana jest resuscytacja – udrożnienie dróg oddechowych poprzez wysunięcie żuchwy.
3. Jeśli poszkodowany nie wymaga innych działań, nie należy go poruszać do czasu przyjazdu pogotowia ratunkowego.
4. Jeśli poszkodowany musi być przeniesiony, jest to możliwe po uprzednim unieruchomieniu głowy, szyi i tułowia.

Krwotok zewnętrzny

1. Ocenić stan poszkodowanego: świadomości, oddechu, tętna.
2. Nałożyć jałowy opatrunek i ucisnąć miejsce krwawienia.
3. Umocować opatrunek bandażem; kontynuować ucisk do ustania krwawienia.
4. Jeśli opatrunek przesiąka krwią – dołożyć kolejne warstwy.
5. Jeśli krwawienie nadal nie ustaje, unieść krwawiącą kończynę, nie zwalniając ucisku.
6. Unieruchomić krwawiącą kończynę.
7. Jeśli powyższe zawodzi, ucisnąć tętnicę powyżej miejsca krwawienia.
8. W ostateczności stosować opaskę uciskową – należy ją stosować raczej w bardzo ciężkich przypadkach, np. przy amputacjach lub zmiżdżeniach (nie wolno zakładać opaski uciskowej na kończyny poniżej łokci lub kolan oraz na tułowie; nie można jej poluznić po założeniu, założoną opaskę należy opisać hasłem „opaska uciskowa” oraz podać godzinę jej założenia).

Krwotok wewnętrzny

1. Ocenić stan poszkodowanego – świadomości, oddechu, tętna.
2. Zbadać poszkodowanego i ustalić rozpoznanie.
3. Przy krwawieniu wewnątrz kończyn – unieruchomić je.
4. Ułożyć poszkodowanego w pozycji przeciwwstrząsowej (z lekko uniesionymi nogami).

5. Okryć poszkodowanego.
6. Kontrolować parametry życiowe.
7. Nie podawać poszkodowanemu niczego doustnie.

Krwotok z nosa

1. Posadzić dziecko, uspokoić, pochylić do przodu.
2. Ucisnąć skrzydełka nosa do ustania krwotoku.
3. Przyłożyć zimny opatrunek bezpośrednio na nos i na szyję w miejscu przebiegu dużych naczyń.

Ciało obce w oku

1. Pod powieką dolną:
 - a. Poprosić poszkodowanego, aby patrzył w górę.
 - b. Odciągnąć powiekę palcami jednej ręki, a drugą ręką delikatnie pocierać, za pomocą kawałka miękkiej chusteczki, wnętrze powieki w kierunku do nosa.
2. Pod powieką górną:
 - a. Poprosić poszkodowanego, aby patrzył w dół.
 - b. Uchwycić palcami jednej ręki górną powiekę za rzęsy, naciągnąć ją w dół, nad dolną powiekę, po czym puścić ją i pozwolić jej powrócić do pozycji wyjściowej (w ten sposób istnieje szansa, że rzęsy dolnej powieki oczyszczą wnętrze powieki górnej).
3. Gdy ostre ciała (np. opiłki metalu) tkwią w powiece, nie usuwamy ich, ale bandażujemy obie gałki oczne i transportujemy chorego do lekarza.
4. Obie gałki oczne powinny pozostać w bezruchu.
5. Nie stosować żadnych maści lub kropli do oczu.

Obrażenia chemiczne oczu

1. Zabezpieczyć ręce przed poparzeniem (nałożyć gumowe rękawice).
2. Poszkodowanego położyć na płaskiej powierzchni, głowę odwrócić w stronę oparzonej gałki ocznej (gdy obie są oparzone – przemywać na przemian).
3. Ochronić zdrowe oko (przykryć opatrunkiem).
4. Rozszerzyć palcami powieki chorego oka, a potem je przemywać. Przy oparzeniu wapnem najpierw usunąć grudki wapna.
5. Wlewać wodę do oka od strony nosa w kierunku skroni przez ok. 20 minut.
6. W miarę możliwości poszkodowany powinien poruszać gałką oczną.
7. Widoczne uszkodzenia tkanek osuszyć gazikami.

8. Obandażować oczy i pozostawić w bezruchu.
9. Zapewnić transport do lekarza, do tego czasu opiekować się poszkodowanym.

Zadławienia

1. Nakłonić poszkodowanego do kaszlu.
2. Uderzyć 5 razy w okolicę międzyłopatkową.
3. Wykonać 5 razy uciśnięcie nadbrzusza. Ratownik staje z tyłu poszkodowanego, obejmuje go rękoma, kładąc jedną pięść na nadbrzuszu (pod mostkiem), a drugą ręką chwytając pięść pierwszej. Wykonuje silne uciski w kierunku górnio-tylnym. Z uwagi na możliwość utraty przytomności przez poszkodowanego ratownik powinien go asekurować – wstawić stopę między stopy poszkodowanego i oprzeć poszkodowanego o swoje biodro.
4. Powtarzać punkt 2 i 3 do momentu udrożnienia dróg oddechowych lub utraty przytomności przez poszkodowanego.
5. Jeżeli poszkodowany jest nieprzytomny, wezwać pomoc.
6. Udrożnić drogi oddechowe. Wykonanie: stań z boku poszkodowanego, odegnij głowę ku tyłowi, kładąc rękę na czole poszkodowanego, i unieś żuchwę dwoma palcami drugiej ręki.
7. Wykonać 2 wdechy i skontrolować rezultaty – obserwacja wychyleń klatki piersiowej.
8. Repozycja głowy – powtórz punkt 3 w celu eliminacji wcześniejszego błędu ratownika.
9. Ponownie wykonać dwa wdechy i skontrolować rezultaty – obserwacja wychyleń klatki piersiowej.
10. 5 uciśnień nadbrzusza – ratownik klęka nad poszkodowanym, kładzie część dłoniową nadgarstka na nadbrzuszu poszkodowanego, drugą opiera na pierwszej i wykonuje silne uciśnięcia w kierunku głowy i grzbietu poszkodowanego.

Porażenie prądem

1. Usunąć przyczynę, która spowodowała porażenie prądem.
2. Przede wszystkim należy wyłączyć źródło prądu i jeśli jest to niemożliwe – odciągnąć poszkodowanego za pomocą nieprzewodzących materiałów (np. kawałka suchego drewna lub drążka izolacyjnego). Ratownik musi też zadbać o własne bezpieczeństwo i uważać, aby samemu nie zostać porażonym.
3. Ocenić objawy życiowe i – jeśli to konieczne – rozpocząć resuscytację. Gdyby masaż serca nie był możliwy z powodu sztywności klatki piersiowej, należy wykonywać sztuczne oddychanie do czasu, aż klatka piersiowa stanie się na powrót podatna na ucisk mostka.
4. Wezwać karetkę pogotowia.
5. Ocenić obrażenia ciała: unieruchomić przy złamaniach i zwichnięciach.
6. Chłodzić i zabezpieczyć rany przed zakażeniem w oparzeniach.

7. W zależności od stanu przytomności poszkodowanego:

- a) przetransportować go do szpitala, nawet jeśli jest przytomny;
- b) jeśli jest nieprzytomny, ale ma zachowany oddech i krążenie, a jednocześnie wykluczamy uraz kręgosłupa i wstrząs – ułożyć poszkodowanego w pozycji bezpiecznej;
- c) jeśli stwierdza się objawy wstrząsu – podjęcie odpowiednich działań.

Drgawki

1. Postępowanie sprowadza się do zapewnienia poszkodowanemu warunków ograniczających możliwość dalszych obrażeń.
2. Zabezpieczyć przed upadkiem i urazami.
3. Udrożnić drogi oddechowe, przytrzymać głowę.
4. Nie wkładać w usta poszkodowanego żadnych przedmiotów.
5. Nie krępować ciała poszkodowanego.
6. Ułożyć w pozycji bezpiecznej po zakończeniu napadu drgawkowego.
7. Kontrolować drożność dróg oddechowych i funkcji życiowych.
8. Wezwać pomoc medyczną.

Oparzenia

1. Odsunięcie poszkodowanego od źródła ciepła.
2. Ugaszenie odzieży. Pałący się materiał usuwamy, jeśli jest przyczepiony do ubrania, lub pozostawiamy, gdy jest przyczepiony do skóry.
3. Zapewnić drożność dróg oddechowych (należy usunąć oparzonego z pomieszczenia zadymionego).
4. Natychmiast schłodzić zimną wodą oparzoną powierzchnię przez kilkanaście minut.
5. Przy oparzeniach w obrębie jamy ustnej i gardła poszkodowany powinien płukać gardło zimną wodą albo ssać kawałki lodu.
6. W przypadku oparzeń chemicznych należy spłukiwać oparzoną powierzchnię strumieniem bieżącej wody przez 15 minut.
7. Jedynie w przypadku oparzeń wapnem niegaszonym przed ich zmywaniem należy najpierw wytrzeć wapno na sucho.
8. Koniecznie zdjąć ciasne ozdoby (ze względu na obrzęk).
9. Rany zabezpieczyć opatrunkiem.
10. Przy wstrząsie ułożyć poszkodowanego w pozycji przeciwwstrząsowej.
11. Przewieźć poszkodowanego do szpitala.

Omdlenia

1. Ułożyć poszkodowanego na plecach.
2. Zastosować pozycję czterokończynową (jednoczesne uniesienie kończyn górnych i dolnych).
3. Usunąć ewentualne przyczyny (przewietrzyć pomieszczenie itp.).

Utrata przytomności

1. Wezwać pomoc.
2. Ocenić oddech.
3. Zanalizować przyczynę i możliwych następstw.
4. Jeżeli poszkodowany oddycha, po wykluczeniu urazów ułożyć go w pozycji bezpiecznej i kontrolować oddech.

Pozycja bezpieczna

1. Ratownik przywodzi kończyny górne poszkodowanego do tułowia.
2. Kończyny dolne układa razem.
3. Klęka z tej strony poszkodowanego, w którą zamierza go obrócić.
4. Rękę bliższą sobie układa pod kątem 90°. Następnie zgina w łokciu tak, aby dłoń była skierowana ku górze.
5. Dalszą rękę przekłada w poprzek klatki piersiowej poszkodowanego i kładzie dłoń pod bliższym sobie policzkiem ofiary.
6. Zgina dalszą kończynę dolną poszkodowanego w kolanie i stabilizuje, podkładając stopę pod drugą kończynę.
7. Stabilizując dalszą kończynę górną poszkodowanego przy policzku ofiary jedną ręką, drugą ręką ciągnie do siebie uniesione kolano. Poszkodowany obraca się w stronę ratownika.
8. Ratownik układa kończynę, za którą ciągnie poszkodowanego tak, aby staw biodrowy i kolanowy były zgięte pod kątem prostym.
9. Odgina głowę poszkodowanego ku tyłowi, aby udrożnić drogi oddechowe.
10. Gdy to konieczne, wkłada rękę podłożoną pod policzek głębiej pod głowę, aby utrzymać odgięcie głowy ku tyłowi.
11. Okrywa poszkodowanego, chroniąc przed utratą ciepła.
12. Regularnie sprawdza oddech.
13. Po 30 minutach kładzie poszkodowanego na drugim boku.

Techniki podstawowych zabiegów reanimacyjnych

Po rozpoznaniu zatrzymania serca (utrata przytomności + brak tętna w tętnicy szyjnej) należy:

1. Ułożyć ratowanego na wznak na twardym podłożu.
2. Odchylić głowę ratowanego ku tyłowi.
3. Sprawdzić palcem jamę ustną i ewentualnie usunąć ciała obce (ruchome protezy zębowe).
4. Rozpocząć wykonywanie sztucznego oddychania metodą usta-usta i masaż serca.

Oddech metodą usta-usta

Ratownik klęczy z boku ratowanego na wysokości jego głowy, kładzie jedną dłoń na czole ratowanego, drugą podkłada pod kark, odginając głowę ratowanego ku tyłowi.

Jeżeli żuchwa opada nadmiernie ku dołowi, należy dłonią (zamiast podkładać ją pod kark) ująć brodę i żuchwę podciągnąć ku górze.

Ratownik nabiera głęboki wdech, zaciska nos ratowanego palcami dłoni trzymanej na czole, przykłada swe usta do ust ratowanego, możliwie szczelnie, i wdmuchuje w nie energicznie powietrze. W czasie wdmuchiwanie powietrza klatka piersiowa ratowanego powinna unieść się ku górze. Jeżeli się nie unosi, wdech nie był skuteczny (prawdopodobnie w wyniku: niezaciśnięcia nosa ratowanego, niewystarczającego odgięcia głowy ku tyłowi, złego „uszczelnienia” ust ratownika z ustami ratowanego, mało energicznego wdmuchiwanie powietrza przez ratownika). Wdech ratowanego następuje spontanicznie.

Masaż pośredni serca

Masaż polega na rytmicznym uciskaniu mostka, powodującym ściśnięcie serca pomiędzy mostkiem a kręgosłupem i wypchnięcie krwi z komór serca do dużych tętnic. Aby masaż serca był skuteczny i nie powodował obrażeń (złamań żeber i mostka), mostek należy uciskać wyłącznie nadgarstkiem, co zapewnia odwiedzenie dłoni ku górze, a miejscem ucisku powinna być dokładnie linia środkowa ciała, w 1/3 dolnej części mostka, nie sięgająca jego dolnego końca. U dzieci należy ułożyć jeden palec powyżej dołu mostka, wyczuć brzegi mostka (jego połączenie z żebrami) oraz dolny brzeg pomiędzy łukami żebrowymi. Przesunięcie nadgarstka w bok od linii środkowej powoduje uszkodzenie przyczepów żeber do mostka lub ich złamanie. Ułożenie nadgarstka zbyt nisko grozi złamaniem mostka i uszkodzeniem wątroby.

Przystępując do masażu, należy ułożyć dłonie jedna na drugiej, z palcami odgiętymi ku górze i skierowanymi poprzecznie do osi długiej klatki piersiowej (ratownik zajmuje pozycję u boku ratowanego). Pierwsze uciśnięcie mostka powinno być wykonane delikatnie, aby sprawdzić podatność klatki piersiowej (należy podkreślić, że w stanie śmierci klinicznej, powodującej zniesienie napięcia mięśni, dużo łatwiej jest ucisnąć mostek). Ucisk powinien powodować ugięcie mostka ok. 4–5 cm (u dziecka – 2,5–3,5 cm). W czasie wykonywania

ucisków ratownik powinien mieć ręce wyprostowane w łokciach. Przy zwalnianiu ucisku nie należy odrywać nadgarstków od powierzchni klatki piersiowej.

Koordinacja masażu serca i sztucznego oddychania

Zależnie od sytuacji zabiegi wykonuje jeden ratownik albo dwóch. W przypadku dwóch ratowników jeden wykonuje sztuczne oddychanie, a drugi – masaż serca. Należy wtedy wykonywać u dzieci 5 wdechów - 30 uciśnień - 2 wdechy, u dorosłego 30 uciśnień – 2 wdechy, cykle trzeba powtarzać aż do wznowienia akcji serca. Jeżeli ratownik jest jeden, musi on naprzemiennie wykonywać zarówno masaż, jak i oddech. W czasie wykonywania masażu serca powinna być wyczuwalna fala tętna na dużych tętnicach (tętnicy szyjnej, biodrowej). Co kilka minut należy na kilka sekund przerywać masaż serca i kontrolować na dużej tętnicy, czy nie powróciła własna czynność serca. Po stwierdzeniu własnej fali tętna, dowodzącej powrotu czynności serca, należy przerwać masaż. Zwykle trzeba jeszcze przez pewien czas kontynuować sztuczne oddychanie – do powrotu własnego skutecznego oddechu. Należy też bezwzględnie nadal kontrolować tętno, ponieważ może się zdarzyć ponowne zatrzymanie czynności serca.

Zabiegi reanimacyjne należy wykonywać bez przerwy. Spełnienie tego warunku możliwe jest przy obecności kilkusobowej grupy ratowników, zmieniających się przy wykonywaniu zabiegów. Nie powinno się przerywać zabiegów przed przybyciem ambulansu reanimacyjnego pogotowia.

KARTA ZGŁOSZENIA SYTUACJI KRYZYSOWEJ/KONFLIKTOWEJ
Wypełnia dyrektor szkoły/placówki:

Nazwa szkoły:

adres:

Data (godzina) wystąpienia zdarzenia:

Krótki opis sytuacji kryzysowej/konfliktowej i działania podjęte przez szkołę:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Z jakich zasobów może skorzystać interwent/mediator na poziomie szkoły (baza lokalowa, pedagog, psycholog, wychowawca, zespół ds. kryzysu, itp.):

.....
.....
.....
.....

Osoba/y do kontaktu (imię, nazwisko, tel kom., mail) w szkole:

.....
.....
.....

Wypełnia Naczelnik WOiW lub BE (w przypadku szkół i placówek prowadzonych przez BE) po zaakceptowaniu sytuacji jako wymagającej interwencji lub/i mediacji

Osoba/y do kontaktu (imię, nazwisko, tel kom., mail):

.....
.....

Wypełnia BE

Rekomendacja Zespołu o potrzebie przeprowadzenia interwencji i/lub mediacji

.....
data i podpis

Decyzja Dyrektora BE

.....
data i podpis

**Tabela procesu komunikowania się w sytuacjach kryzysowych w szkołach/placówkach
m.st. Warszawy**

Lp.	Kto/kiedy?	Do kogo?	W jakiej formie?	Z jakim efektem?
1.	dyrektor szkoły/placówki: koordynuje pracę zespołu kryzysowego w szkole; korzysta z procedur opisanych w poradniku: „Kryzys, szybkie reagowanie”; zawiadamia:	- służby interwencyjne - pracownik BE z Zespołu ds. interwencji kryzysowej, - naczelnik WEiK,	najszybciej jak to możliwe - telefonicznie, - mailowo, - faxem, - osobiście	informacja o zdarzeniu
2.	naczelnik WEiK: przekazuje informację do BE; wspiera dyrektora szkoły	pracownik BE z Zespołu ds. interwencji kryzysowej	niezwłocznie - telefonicznie, - faxem, - mailowo, - osobiście	Informacja o zdarzeniu
3.	pracownik BE z Zespołu ds. interwencji kryzysowej	Zespół ds. interwencji kryzysowej w BE	niezwłocznie - telefonicznie - osobiście	Informacja o zdarzeniu; ustalenie dalszych działań
4.	dyrektor szkoły za pośrednictwem WEiW	Zespół ds. interwencji kryzysowej w BE	po określeniu sytuacji jako wymagającej interwencji Karta zgłoszenia sytuacji kryzysowej/konfliktowej - mailowo, - faxem	Informacja o zdarzeniu, wyznaczenie osób do kontaktu
5.	Pracownik BE z Zespołu ds. interwencji kryzysowej	- naczelnik WEiK - i/lub koordynator interwencji, - i/lub koordynator mediatorów - i/lub dyrektor PPP	po ustaleniu planu dalszego działania - telefonicznie, - mailowo	Informacja o dalszych działaniach
6.	Pracownik BE z Zespołu ds. interwencji kryzysowej i/lub koordynator interwencji/mediatorów: przekazuje ustalenia Zespołu ds.	- naczelnik WEiK, - dyrektor PPP, - dyrektor szkoły/placówki - interwencji i/lub mediatorzy	- telefonicznie, - mailowo, - osobiście	informacja o ustaleniach, plan działań

	interwencji			
7.	koordynator interwencji i/lub mediatorów	interwencji lub/i mediatorzy	-telefonicznie, - mailowo, - osobiście	Przydział zadań, podział odpowiedzialności, ustalenie zasad, rozpoczęcie i pracy
8	Interwencji lub/i mediatorzy	społeczność szkolna	w trakcie trwania sytuacji kryzysowej i po jej zakończeniu; - osobiście	Udzielanie pomocy i wsparcia
9.	koordynator interwencji i/lub mediatorów sporządza sprawozdanie	- WEiK, - Zespół ds. interwencji kryzysowej w BE, - dyrektor PPP	po zakończeniu pracy - osobiście, - mailowo, - faxem	Sprawozdanie z realizacji zadań

RAPORT Z ODEBRANIA GROŹBY O PODŁOŻENIU ŁADUNKU WYBUCHOWEGO

Przedszkole:

Data Godzina odebrania telefonu

Telefon odebrany przez:

Na numer telefonu:

Kiedy nastąpi wybuch?

Gdzie jest bomba?

Co powoduje wybuch?

Jaka to bomba?

Dlaczego to robisz?

Kim jesteś?

Jak można się z tobą skontaktować?

Zapisz dokładny tekst groźby

.....

.....

.....

Głos w telefonie: Mężczyzna () Kobieta () Dziecko () Wiek

Odurzony/pijany Akcent () Wada wymowy ()

Inne ()

Odgłosy w tle: Muzyka () Rozmowa () Dzieci ()

Maszyny () Samolot () Klawiatura () ulica ()

Inne ()

Uwagi:

.....

.....

.....

.....

Sporządzone przez:

Data: